

UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE

Pedagogická fakulta

katedra primární pedagogiky

KOMUNIKACE ŠKOLY A RODINY PROSTŘEDNICTVÍM INTERNETU
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Communication between school and family via Internet



Vedoucí diplomové práce: PhDr. Pavla Dobiášová

Autor diplomové práce: Zuzana Urbanová

Studijní obor: učitelství pro 1.st. ZŠ

Forma studia: prezenční

Diplomová práce dokončena: červen, 2009

Abstract

Abstract of this thesis diploma work is pointing on possibility of using information technology for communication between subjects of educational process (school and family). Also it brings forward the recommendation of information to make communication process actual and enabling contact with the school to the parents, who prefer this possibility over in-person visits of the school. Last part of the thesis offers possibility of using existing model of internet discussion forum to meet the needs of communication between the school and the family.

Main part of this thesis is to show possibilities of information technology as an instrument of communication between the subjects of educational process (i.e. the school and the family). Also it bring forward the recommendation of information to make communication process actual and enabling contact with the school to the parents, who prefer this possibility over in-person visits of the school. Last part of the thesis offers possibility of using existing model of internet discussion forum to meet the needs of communication between the school and the family.

Keywords:

Communication	Communication
School	School
Family	Family
Information and communication technologies	Information and Communication Technologies
Cooperation	Cooperation
Feedback	Feedback
Tailor-made approach	Tailor-made approach

Prohlašuji, že jsem uvedenou práci vypracovala s použitím uvedené literatury.

V Praze dne 29.6. 2009

Podpis: Zuzana Urbanová



Anotace

Hlavním cílem této diplomové práce je poukázat na možnost využití informační technologie jako prostředníka v komunikaci mezi subjekty výchovného procesu (školy a rodiny). Zároveň tímto způsobem urychlit předávání informací tak, aby se vzájemná komunikace stala aktuální a umožňovala kontakt se školou i těm rodičům, kteří pro časovou vytíženost využijí tuto možnost raději než osobní návštěvy školy. Praktická část této práce nabízí možnost využití stávajícího modelu diskusního fóra pro potřeby komunikace mezi školou a rodinou.

Main goal of this thesis is to show possibilities of information technology as an instrument of communication between the subjects of educational process (i.e. the school and the family). Also to bring forward the transmission of information to make communication process actual and enabling contact with the school to the parents, who prefer this possibility over in-person visits of the school. Last part of the thesis offers possibility of using existing model of internet discussion forum to meet the requirements of communication between the school and the family.

Klíčová slova:

Komunikace	Communication
Škola	School
Rodina	Family
Informační a komunikační technologie	Information and Communication Technologies
Spolupráce	Cooperation
Spětná vazba	Feedback
Individuální přístup	Tailor-made approach

Obsah

1 ÚVOD A CÍLE.....	7
2 TEORETICKÁ ČÁST.....	9
2.1 Komunikace.....	9
2.2 Základní druhy komunikace.....	10
a) Verbální komunikace (verbum-slovo)	10
b) Neverbální komunikace (nonverbální, mimoslovní).....	10
2.3 Funkce rodiny a školy.....	12
2.4 Důvody komunikace mezi učitelem a rodičem.....	13
2.4.1 Komunikace vedoucí k poznání a pochopení reforem a změn ve školství	14
2.4.2 Komunikace vedoucí k individuálnímu přístupu a kvalitnější integraci ...	14
2.4.3 Komunikace jako podpora prevence namísto represe.....	16
2.5 Tradiční komunikace v prostředí školy.....	18
2.5.1 Nedávná historie.....	18
2.5.2 Komunikace dnes.....	20
2.5.3 Komunikační metody.....	20
2.5.3.1 Jednosměrné šíření informací.....	21
2.5.3.2 Interaktivní komunikace.....	21
2.5.3.3 Četnost využívání interaktivních a jednosměrných metod.....	22
2.6 Charakteristika současných interaktivních metod.....	23
2.6.1 Třídní schůzky	23
2.6.2 Konzultační hodiny.....	24
2.6.3 Dny otevřených dveří.....	26
2.6.4 Konzultační hodiny vedení školy.....	26
2.6.5 Možnost přítomnosti rodičů při vyučování.....	27
2.6.6 Ankety pro rodiče, zjišťující jejich názory na chod školy	27
2.7 Ostatní interaktivní metody	28
2.7.1 Telefonický rozhovor.....	28
2.8 Závěr týkající se interaktivních metod.....	28
2.9 Charakteristika současných jednosměrných metod.....	29
2.9.1 Informace podávané na začátku školního roku.....	29
2.9.2 Záznamy v žákovských knížkách.....	30
2.9.3 Pracovní sešity dítěte a ukázky jeho práce.....	30
2.9.4 Nástěnky pro rodiče u vchodu do školy.....	31
2.9.5 Časopisy, bulletiny, informační letáčky, občasníky.....	32
2.9.6 Písemná zpráva o dítěti s hodnocením jeho výsledků, snahy, chování	32
2.9.7 Videonahrávky.....	33
2.10 Závěr týkající se jednosměrných metod.....	34
2.11 Nové komunikační metody (nepoužívané v době výzkumu).....	35
2.11.1 SMS, E-mail.....	35
2.11.2 IM (ICQ).....	36
2.12 Vymezení pojmu internet.....	36

2.13	Vznik a vývoj internetu.....	37
2.14	Možné využití internetu ve školní praxi	38
2.15	Diskusní možnosti internetu.....	39
2.15.1	Specifika diskusního fóra	40
2.15.2	Přínosy diskusního fóra	40
2.16	Počítačová gramotnost.....	42
2.17	Disponibilita veřejnosti počítačem a internetem.....	43
2.18	Vybavenost technologiemi na školách.....	45
2.18.1	Zhodnocení technologie pro uživatele.....	47
2.18.1.1	Vztah školy a učitelů k IT.....	47
2.18.1.2	Vztah rodičů k IT.....	48
2.18.1.3	Vztah dětí k IT.....	49
2.18.1.4	Zhodnocení.....	51
3	Praktická část.....	52
3.1	Úvod do praktické části.....	52
3.1.1	Přípravná fáze a realizace diskusního fóra.....	53
3.2	Existující internetové komunikační systémy.....	53
3.2.1	Postnuke.....	53
3.2.2	Moodle.....	54
3.2.3	Bakaláři.....	55
3.2.4	Banda.cz.....	55
3.2.5	Zhodnocení internetových komunikačních metod.....	56
3.3	Řešení jednotlivých komunikačních metod v navrhovaném fóru.....	56
3.3.1	Interaktivní metody.....	56
3.3.2	Třídní schůzky	58
3.3.3	Konzultační hodiny.....	59
3.3.4	Dny otevřených dveří.....	59
3.3.5	Konzultační hodiny vedení školy.....	59
3.3.6	Možnost přítomnosti rodičů při vyučování.....	60
3.3.7	Ankety pro rodiče, zjišťující jejich názory na chod školy	60
3.4	Jednosměrné metody.....	60
3.4.1	Informace podávané na začátku školního roku.....	61
3.4.2	Záznamy v žákovských knížkách.....	61
3.4.3	Pracovní sešity dítěte a ukázky jeho práce.....	61
3.4.4	Nástěnky pro rodiče u vchodu do školy.....	62
3.4.5	Časopisy, bulletiny, informační letáčky, občasníky.....	62
3.4.6	Písemná zpráva o dítěti s hodnocením jeho výsledků, snahy, chování	62
3.4.7	Videonahrávky.....	62
3.5	Další komunikační metody neuvedené ve výzkumu.....	63
3.5.1	www stránky, e-mail.....	63
3.6	Popis a ovládání navrženého komunikačního systému.....	64
3.6.1	Ukázková instalace.....	64
3.6.2	Otevření stránek a přihlášení do systému.....	64
3.6.3	Použití z pohledu učitele.....	65
3.6.4	Použití z pohledu rodiče.....	68

3.6.5	Použití z pohledu žáka.....	70
3.6.6	Uspořádání diskusí.....	70
3.6.7	Skupiny uživatelů.....	72
3.6.8	Vytvoření uživatele.....	73
3.6.9	Administrace systému.....	74
3.6.10	Fórum.....	75
3.6.11	Spravovat diskuse.....	76
3.6.11.1	Změnit diskusi.....	76
3.6.11.2	Vytvořit novou kategorii.....	77
3.6.11.3	Nastavení.....	77
3.6.12	Uživatelé.....	77
3.6.13	Prohlížet / Mazat uživatele.....	77
3.6.14	Editovat skupiny.....	77
3.6.14.1	Přidat skupinu.....	78
3.6.14.2	Nastavení.....	78
3.6.15	Editovat práva.....	78
3.6.16	Správa registrací.....	79
3.6.16.1	Registruj nového uživatele.....	79
3.6.16.2	Editovat registrační smlouvu.....	80
3.6.16.3	Nastavit vyhrazená jména.....	80
3.6.16.4	Nastavení.....	80
3.7	Ankety.....	80
3.7.1	Instalace systému.....	81
3.7.2	Požadavky na instalaci.....	81
3.7.3	Instalace.....	82
3.7.4	Rychlý postup pro zprovoznění.....	82
3.8	Vytvoření kategorií.....	82
3.9	Vytvoření diskusí.....	82
3.10	Vytvoření uživatelů.....	82
3.11	Nastavení skupin.....	82
3.12	Nastavení práv.....	83
4	Závěr.....	84
5	Literatura a informační zdroje:.....	86

1 ÚVOD A CÍLE

Při uvažování o možném tématu diplomové práce, jsme se snažili vycházet z aktuálních témat, přímo ve školní praxi. Práce asistenta pedagoga umožňuje vnímat problémy na prvním stupni z pohledu zasvěceného pozorovatele. Mnohé nejasnosti a nedorozumění ve škole vznikají z důvodu nedostatečné komunikace mezi dětmi a učiteli, popř. mezi učiteli a rodiči dětí. Z vlastní zkušenosti víme, že k tomu aby se zlepšila komunikace mezi lidmi je třeba především ochoty z obou stran. Současně víme, že pokud člověk udělá ze své strany pro zlepšení komunikace maximum, není vždy zaručeno, že i druhá strana udělá totéž. V práci nabízíme možnost změny pohledu jeden na druhého.

Nabídkou na zlepšení komunikace mohou být v dnešní době ryze technické prostředky, jakými jsou internetové stránky a diskusní fóra. Práce proto obsahuje jednu z možností zlepšení komunikace rodiny a školy na počítačové bázi prostřednictvím internetové komunikace. Vede k tomu i skutečnost, že v dnešním hektickém světě nabývá komunikace prostřednictvím techniky stále většího významu. Přesto si ale myslíme, že by se z této formy komunikace neměl vytratit lidský faktor a měla by sloužit pouze ke zrychlení předávání informací a ne k odlidštění komunikace. Diskusní fórum by nemělo nahradit osobní setkání učitele s rodičem, ale mělo by zvýšit frekvenci jejich komunikace. Je to pouze doplňkový nástroj, který ale pro mnohé lidi může být v současné době právě ten jediný možný a žádaný.

Práce vychází z předpokladu, že jak funkce rodiny tak školy se v mnohém podobají a v mnohém doplňují. Hlavní funkcí, která obě dvě instituce spojuje je především snaha o maximální rozvoj jedince v podnětném přátelském prostředí, ve kterém se budou lépe cítit jak děti, tak i učitelé a rodiče. Otevřená, pravdivá, aktuální a především objektivní informovanost slouží k vzájemnému pochopení a podporuje tolik potřebnou spolupráci všech, kteří se na výchově a vzdělávání podílejí.

Toto vše klade nároky jak na učitele, tak i na rodiče, hlavní důvod, proč tuto komunikaci neustále zlepšovat je vytvoření co nejlepších podmínek pro život a rozvoj dětí.

Členění teoretické části práce:

Teoretická část práce je členěna do tří celků, z nichž každý obsahuje několik podkapitol.

První část je věnována komunikaci a má za úkol co nejvíce objasnit a zkonkretizovat tento pojem, uvést způsoby současné komunikace mezi školou a rodinou (s ohledem na věk rodičů, PC gramotnost,..) a její kladné a záporné stránky. Co vše může vhodná komunikace rozvíjet, čemu všemu může předejít (prevence).

Druhá část se zabývá současným běžně využívanými metodami spolupráce, „moderními“ (technickými) způsoby komunikace a jejich výhodami a nevýhodami. V případě nevýhod možným řešením. Obsahuje také zmínku o již probíhající internetové komunikaci na některých školách.

Třetí část vymezuje pojem internet, seznamuje s historií internetu a možným využitím jeho komunikačních metod ve školní praxi, dále objasňuje pojem počítačová gramotnost, seznamuje s disponibilitou počítači škol a veřejnosti a hodnotí komunikační technologie z pohledu různých uživatelů.

2 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části vymezíme funkce rodiny a školy a zaměříme se na to, které jsou pro obě instituce společné. Dále objasníme pojem komunikace, uvedeme základní rozlišení druhů komunikace s jejich specifickými prostředky, důvody komunikace, způsoby komunikace školy a rodiny, nové komunikační metody, vymezení pojmů internet a počítačová gramotnost, ukážeme jaká je technická a znalostní připravenost rodičů a učitelů na komunikaci prostřednictvím internetu.

2.1 Komunikace

- Definice komunikace

Komunikace je společenský proces, proto se používá i termínu sociální komunikace. Jak se uvádí v knihách zabývajících se komunikací (Vybíral 2005, Gavora 2005, aj.) „nelze nekomunikovat“. Komunikace je jakékoliv chování či nechování (když nepozdravíme má to také svou informační hodnotu), realizuje se jazykem, slovy a neverbálními prostředky. Komunikace může probíhat různými způsoby, z různých důvodů a směřovat k různým cílům. Při komunikaci si něco sdělujeme (informování, podávání poznatků, atd.) a přijímáme, vyměňujeme si informace. Jeden komunikující vyšle informaci, druhý ji přijme a následně si vymění role (Gavora 2005, s.9). Komunikace se účastní vždy minimálně 2 lidé (v našem případě učitel a rodič) a to buď „tváří v tvář“, nebo na dálku.

- Typ ideální komunikace mezi učitelem a rodičem (výchovnými partnery)

V případě komunikace mezi učitelem a rodičem by se mělo jednat o komunikaci partnerskou (tzv. horizontální), při které jsou oba účastníci hovoru ve stejné rovině (v symetrickém vztahu), na stejné pozici (mají shodné pravomoce). Z toho vyplývá, že by nemělo jít o komunikaci vertikální, Gavora (2005, s.19) ji nazývá asymetrickým vztahem, kdy se projevují role nadřazenosti a podřazenosti. Tato asymetrie způsobuje nerovnováhu v komunikaci a projevuje se širšími komunikačními možnostmi nadřazeného člena (více se ptá než odpovídá, vydává více příkazů, než přijímá apod.) a nemožností dostatečného vyjádření člena druhého.

Při vzájemné komunikaci (dialogu) by se měli aktéři vnímat navzájem, neskákat si do řeči, udělat druhému prostor, snažit se vyjasnit problém a mělo by jít o věcný, smysluplný, upřímný a taktní rozhovor. Širší pohled na komunikaci nalezneme např. v knihách. Škola a /versus/ rodina (Rabušicová 2004) a Psychologie komunikace (Vybíral 2002).

2.2 Základní druhy komunikace

Pro účely této práce je pro nás základním úhlem pohledu fakt, že komunikace probíhá se zapojením složky verbální a neverbální. Obě dvě mají své vyjadřovací možnosti.

a) Verbální komunikace (verbum-slovo)

Verbální komunikace je taková komunikace, při níž používáme k dorozumění slov, probíhá prostřednictvím přenášení jejich významů (Gavora 2005, s.55).

b) Neverbální komunikace (nonverbální, mimoslovní)

Neverbální komunikace doplňuje verbální komunikaci. Prvky neverbální komunikace dokáží sdělit to, jaké má mluvčí sebepojetí, jeho postoj k posluchači, kvalitu vzájemného vztahu zúčastněných, pravidla vzájemného styku, atd. První skupinou prostředků neverbální komunikace jsou prostředky, kterými realizujeme slova (hlasitost řeči, rychlost řeči, pauzy v řeči, zabarvení hlasu, atd.) Tyto prostředky se nazývají paralingvistické (Gavora 2005, s.101). Druhou skupinou neverbální komunikace, které nevyjadřujeme hlasem, ale vyjadřuje nám „řeč těla“ (mimika- výraz tváře, gestikulace, oční kontakt, posturika - postoj těla, haptika- dotyky, proxemika - osobní zóna, vzhled jedince a prostředí) se nazývají extralingvistické (Gavora 2005, s.105). Je-li těchto prostředků při řeči používáno málo (jsou poddimenzované), nebo pokud úplně chybí, projev člověka působí nepřírozeně a mdle. Pokud jsou naopak používány nadměrně (jsou přexponované), působí exaltovaně, a to narušuje příjem informací.

Mimika- je nejdůležitějším nonverbálním prostředkem k vyjadřování různých pocitů. Vzniká pohybem svalů tváře, pohybem očí, obočí, čela tváří, úst a brady. Pro

komunikaci učitele s okolím je nejdůležitější úsměv, který vyjadřuje upřímnost, uvolňuje atmosféru, vzbuzuje důvěru, povzbuzuje a přináší radost. Opakem úsměvu je grimasa (deformovaná mimika), úšklebek s informací vyjadřující nespokojenost či pohrdání.

Gestikulace- je pohyb rukou, v některých případech i hlavou. Je typickým průvodním jevem verbální komunikace. Příliš mnoho gest však odpoutává pozornost od sdělované informace. Opakem, který také působí nepřírozeně je gestikulační nehybnost, strnulost.

Posturika- pod pojmem posturika se skrývá postoj těla. Z držení těla, se dá „vyčíst“ míra sebevědomí, jistoty, nejistoty, uvolnění či napětí, dominance či submisivity.

Haptika- tímto výrazem se označují dotyky. Z množství používaných dotyků se v komunikaci učitele používá podání ruky, případně lehký dotyk prsty ruky, vyjadřující pochopení, povzbuzení a soucítění.

Proxemika- proxemika se zabývá vzdáleností mezi komunikujícími. Vzdálenost vyjadřuje vztahy mezi komunikačními partnery. S proxemikou souvisí osobní zóna. Jedná se o minimální prostor, který kolem sebe jedinec potřebuje, aby se cítil dobře. Narušení osobního prostoru je vnímáno jako ohrožení psychické svobody a může vyvolat neklid, nervozitu nebo dokonce útok. Velikost osobního prostoru je individuální. Mění se také v závislosti na vztahu ke konkrétnímu člověku.

Vzhled- učitel působí jako vzor, proto by jeho oblečení mělo být přiměřené, a celkový zevnějšek upravený. V opačném případě se narušuje jeho autorita a budí nedůvěryhodnost.

Podrobněji se k tomuto tématu vyjadřují Mareš, Křivohlavý 1995, s.106-115; Vališová 1994, s. 23-26, Gavora 2005, s. 99- 109 a další.

Závěr:

Pokud se učitel či rodič naučí ovládat neverbální komunikaci, má možnost i na základě jejího řízeného používání dosáhnout snadněji svého, snazšího ovlivnění druhého, vytvoření přátelského a otevřeného prostředí. V případě, že ovládá „čtení“ nonverbální komunikace, dovede odhalit záměry druhého. Neverbální komunikace hraje důležitou roli hlavně při interaktivních metodách komunikace 2.5.3.2 jako jsou třídní schůzky, konzultační hodiny, atd.

2.3 Funkce rodiny a školy

Tato kapitola vymezuje základní funkce rodiny a školy. Uvádí funkce, při jejichž plnění se prolíná nebo na sebe navazuje rodina a škola a tím upozorňuje na důležitost jejich kooperace.

- Funkce rodiny

Rodina je primární skupina, ve které se nejen formuje osobnost dítěte od narození, ale rodina má na život jedince vliv ve všech fázích jeho života. (Havlík, Koťa 2002, s.67). Jak uvádí Velký sociologický slovník (Maříková, aj. 1996, s. 940), rodina je „nejdůležitější společenská skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou a jejímiž hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, respektive socializace, potomstva, ale i přenos kulturních vzorů a zachování kontinuity kulturního vývoje.“ Havlík funkce rodiny (Havlík, Koťa 2002, s.68) rozděluje na biologickou a reprodukční (včetně funkce ochranné), emocionální a tvorbu domova, ekonomickou a socializační s výchovnou. Možný (1999, s.132) tento výčet konkretizuje: „Každé dítě má nárok na to, aby mu rodiče poskytli základní výživu, oblečení, ubytování, zdravotní péči a přístup ke vzdělání.“ Klade důraz na důležitost sociálního regulování rodičovské autonomie z důvodů: 1. dítě je fyzicky i psychicky křehké a před rodiči bezbranné, 2. ne všichni rodiče nají dostatečné mentální a sociální možnosti a svými limity mohou dítě poškozovat, 3. rodiče někdy vnímají dítě jako nástroj uskutečňování svých tužeb a nevnímají, že ty mohou být v rozporu se zájmy dítěte, 4. děti je potřeba vychovávat podle vnitřní integrity komunity. Všechny tyto funkce mají vliv na vývoj osobnosti dítěte.

- Funkce školy

Jak uvádí Koťa (2002, s.95) „funkce školy vyjadřují, čím je pro společnost důležitá a co od ní mohou lidé očekávat.“ Škola zastává funkci výchovnou, vzdělávací, kvalifikační, integrační, ochrannou a resocializační (Havlík, Koťa 2002, s.95).

Výchovná funkce je součástí socializačního procesu (u nefunkčních či defektních rodin bývá škola dominantním nositelem výchovných procesů). Jedná se o formování

osobních vlastností, jako jsou city, vůle, charakter, které se projevují v chování (Havlík, Koťa 2002, s. 98).

Funkce sociální integrace je nadstavbou socializace rodinné. V rodině probíhá socializace převážně kontakty s členy tzv. nukleární (rodiče a děti) a širší (prarodiče a další příbuzní) rodiny. Ve škole se dítě učí jednat, vycházet a respektovat vrstevníky, cizí dospělé a respektovat jejich odlišnosti (více Možný 1999, s.144).

Ochranná a resocializační funkce zaručuje ochranu práv, svobod a osobních údajů. Resocializační funkce umožňuje alespoň částečnou nápravu některých zanedbaných či pokřivených návyků získaných v defektní či nefunkční rodině.

Závěr:

Na výše zmíněné funkce, mají vliv obě instituce, rodina i škola. Každá rodina v těchto ohledech vychovává dítě na základě vlastních kulturních hodnot, vztahu k lidem, přírodě a k vzdělávací instituci (více např. Možný 1999). Tyto hodnoty však mohou být v rozporu s hodnotami školské výchovy a vzdělávání (Havlík, Koťa 2002, s. 75). Funkce rodiny a školy se svým způsobem doplňují, mohou se však také dostávat do střetů. Právě v takovém případě je komunikace mezi školou a rodinou nezbytností, cílem obou by ideálním případem měl být harmonický vývoj dítěte po stránce fyzické, psychické, estetické, sociální i kulturní.

2.4 Důvody komunikace mezi učitelem a rodičem

Jak jsme odůvodnili v předchozí kapitole vzhledem ke společným cílům by škola a rodina měly usilovat o vzájemnou spolupráci.

Rodina své dítě zná od narození a vidí jej z určitého úhlu pohledu. Je proto důležité probrat každou vzniklou školní situaci i s rodiči (pokud ti nejeví zájem, tak s jinou dítěti blízkou osobou). Tímto způsobem řešení by bylo dítě méně stresované, škola by pro něj byla místem porozumění jeho problémům a samo by se snažilo (inspirováno tímto postupem) nalézt pravou odpověď při styku s ostatními, v budoucnu i učiteli svých dětí.

Rabušicová a Pol (1996, s.49) se však zmiňují o rezervovanosti vztahů školy a rodiny,

dvoukolejnosti školní a rodinné výchovy a o nedostatku důvěry a respektu jednoho k druhému. Částečně to může být dáno neblahými zkušenostmi předchozí generace (viz 2.5.1) částečně tím, že si školy neuvědomují, že pro získání důvěry veřejnosti je potřeba se otevřít a začít komunikovat.

2.4.1 Komunikace vedoucí k poznání a pochopení reforem a změn ve školství

Celé české školství prochází od roku 2004 nejvýraznější reformou za posledních 50 let, o které však veřejnost nemá dostatek informací. Jak je uvedeno v dokumentu MŠMT ČR Kvalita a odpovědnost (Učitelské noviny, 1994, č. 42)., „Transformace školství může být úspěšná jedině tehdy, porozumí-li jak učitelé, tak veřejnost jejím cílům a nástrojům, pochopí-li její nutnost a přijmou-li ji za svou.“ Jak jinak by mohla veřejnost pojmout něco „za své“, než mít možnost se o chystaných či probíhajících změnách blíže prostřednictvím komunikace seznámit. Průcha (Průcha 1997, s.419) k tomuto tématu dodává, že školy nemohou být izolovanými světy sami pro sebe, nýbrž se musí kooperovat s prostředím, v němž působí. Králíková se Singerovou- Nečasovou (1985, s.45) to shrnují slovy: „Má-li z dítěte vyrůst rozumný, vyrovnaný a charakterní člověk, nemůže být výchova v rodině v nesouladu s principy výchovně vzdělávacího procesu probíhajícího ve škole. Pokud rodina se školou partnersky nespolupracuje, dítě se dostává zbytečně do řady rozporů a konfliktních situací.“

Jde především o seznámení rodičů se smyslem a způsobem výuky. Rodiče si většinou ze svého dětství pamatují frontální způsob výuky a dnešní interaktivní způsoby často chápou jako hraní. Záleží na osobnosti učitele, jakým způsobem o tom bude rodiče informovat a zda si získá jejich důvěru ve smysluplnost takového typu výuky. Dostatečnou komunikací v tomto směru se z rodiče stává partner učitele a mohou si vzájemně pomáhat.

2.4.2 Komunikace vedoucí k individuálnímu přístupu a kvalitnější integraci

Důležitým bodem školství, pro který je komunikace nezbytná je oblast integrace a individuálního přístupu k jednotlivým žákům. Současným trendem je integrace žáků se

speciálními vzdělávacími potřebami do běžné ZŠ. Při integraci je důležitá právě komunikace. Na jejím základě by měl učitel poznat nároky, zvláštnosti, zájmy, atd. integrovaného jedince a tím mu umožnit plynulé zapojení mezi ostatní žáky do běžné třídy.

U integrovaných žáků je komunikace s rodinou a pedagogicko-psychologickou poradnou nezbytností, ale týká se i ostatních žáků, jak uvádí Kraus „Za správnou výchovu je považována výchova akceptující dítě takové, jaké ve skutečnosti je.“ Pro toto poznání je komunikace s rodiči nutností. Dále dodává „akceptované (přijímané) dítě činí život pedagogů a rodičů zajímavějším, bohatším a u dítěte vede k pocitu životní jistoty k optimálnímu, adekvátnímu zrání osobnosti.“ (Kraus 2001, s.39).

K umožnění „optimálního a adekvátního“ zrání osobnosti se zavazuje i Listina základních práv a svobod. Nejde pouze o pochopení slabých stránek žáka a vyhledání vhodného přístupu, ale také o rozvoj silných stránek například u nadaného dítěte. Tímto tématem se blíže ve své knize *Inkluzivní škola* zabývá Houška (2007, s. 35- 44).

Pokud se ve škole vyskytuje žák s „problémovým chováním“, je v současné době, ve většině případů, zařazen do „krabičky“ s nápisem problémový, hloupý, agresivní, nepozorný, atd. Jak uvádí Kohoutek (1996, s.33-38) pravidelná spolupráce učitelů a rodičů je nezbytná při řešení školního výkonu, prospěchu, školní zdatnosti a hlavně školního neúspěchu. Je důležité zjistit, zda je příčina problému vnitřní nebo vnější, změnitelná či nezměnitelná. Nezměnitelná příčina je intelektová nedostatečnost (absolutní školní neúspěšnost), změnitelná (mimointelektová) příčina je dočasná (relativní školní neúspěšnost) a lze ji odstranit. Špatný prospěch a zhoršené chování je polykauzální záležitost, má svou individuální souhrn příčin. Je důležité, aby si učitelé uvědomili, že na chování a výsledky žáka nemá vliv pouze prostředí školy, ale že se během dne vyskytuje v mnoha prostředích, která na něj působí. Většinou jde u školní neúspěšnosti o kombinaci více podmínek a příčin: sociálně psychologických, biologicko-psychologických a intrapsychických.

Sociálně psychologické podmínky jsou nedostatky a závady v rodinném a školním prostředí. Na práci žáka mají vliv především, materiální, kulturní, osobnostní a sociální podmínky života ve škole a v rodině. Jejich řešení vyžaduje od spolupracujících učitelů

a rodičů značnou dávku taktu a smyslu pro uměřenost při uplatňování prostředků výchovného působení na děti a individuálního přístupu. Včasná péče dovede předcházet vzniku traumat.

U *biologicko psychologických* faktorů působí kapacita poznávacích procesů žáka jako snížená nebo defektní. Je tomu tak např. v důsledku: přetrvávající neuropsychické nezralosti pro školu, pohybový neklid (způsoben organicky, nebo psychogenně-deprivací), percepčně motorické poruchy (obrácené psaní čísel a písmen), smyslových vad, parciálních nedostatků poznávacích procesů (např. dyslexie), atd. U těchto případů relativní školní neúspěšnosti je třeba apelovat na rodiče, aby po dítěti vyžadovali pouze takové výkony na které svými schopnostmi stačí. Dá se tím předejít frustraci, neurotizaci a poruše sebehodnocení.

Intrapsychické příčiny školní neúspěšnosti jsou např. záporný vztah žáka k učení, nedostatečná motivovanost, atd. Řešením je vybudování lepšího vztahu učení, podpora ze strany rodičů i učitelů formou odměn, pochval, ocenění, trestů, aj.

Pro strukturaci a interpretaci zkušeností žáka a zprostředkování jeho strategie řešení každodenních situací, je důležité co nejpodrobnější seznámení s biografií a socializačními podmínkami. Znalosti těchto věcí pomáhají k integraci jedince do společnosti a zároveň dávají možnost akceptovat jeho individualitu a zájmy (Hopf 2001, s. 23). Takovéto vnímání žáků, jak Hopf pokračuje (2001, s.103) se nazývá „systémově orientovaným způsobem myšlení“ a vychází z myšlenek sociální pedagogiky. Je na práci učitele náročnější, protože se nejedná o odsouzení žáka, ale o hledání příčin jeho projevů. Chování se chápe jako smysluplný celek orientovaný podle průběhu života. „Systémově orientovaný člověk (učitel) ví, že je součástí (subsystémem) v životě žáka a způsob jeho jednání více či méně podporuje celkový systém, tvoří jeho realitu.“ (Hopf 2001, s.103). Jako podporu této myšlenky Kraus (2001, s.52) dodává: „solidárnost, schopnost porozumění a pochopení druhého v jeho potřebách a problémech se musí stát zásadním cílem výchovného snažení“.

2.4.3 Komunikace jako podpora prevence namísto represe

Pro harmonický rozvoj jedince nestačí dosavadní lineárně – kauzální myšlení. Toto myšlení hledá souvislosti mezi událostmi metodou stanovení příčiny a následku (zlobil,

dostane poznámku). Jak píše Hopf (2001, s.105) Potrestání je krátkodobé a neefektivní. Včasnou a efektivní komunikací se dá předcházet mnoha nepochopením a patologickým jevům. Tím, že pochopíme motivy chování žáka, dovedeme limitovat jejich podněty. Pedagog má tak výraznou možnost kladným způsobem ovlivnit vývoj žáka. Při dlouhodobém systematickém aplikování tohoto přístupu můžeme částečně napravit např. „nedostačivost“ nebo nevhodný vzor rodiny. V případě zavírání očí před problémem připouštíme možnost rozvinout problémy až do defektního nebo asociálního chování.

Hopf (2001, s.106) uvádí předpoklady k modelu systémového myšlení a jednání:

- Systémy (osoby, školní třídy, rodiny, učitelské sbory) jsou spolu a do sebe „zaklíněny“ a vzájemně se ovlivňují.
- Mění-li se subsystém, mění se i ostatní subsystémy, s nimiž je spojen.
- Změní-li se účast určitého systému, nebo změní-li se vztahy mezi dvěma částmi, dojde ke změně celého systému.
- Veškeré chování žáka dává ze subjektivního hlediska jeho životní historie smysl a má pro jeho nositele důležitou funkci, i když na nás působí cize, rušivě nebo hloupě.
- Učitel, pokud nepochopí celkový rámec a souvislosti symptomatického chování žáka, dlouho negativně sankcionuje problematické chování.
- Pokusí-li se učitel v každém chování a jednání žáka pochopit jeho poselství, resp. smysl, bude mu připadat lehčí nebrat rušivé chování žáků jako útok sama na sebe (drzost), nýbrž jako výzvu ke své vlastní osobě a bude se snažit vzniklé dilema řešit.

I když bude radikální systémová orientace nemožná, mohou být i její částečná východiska velmi užitečná. Při systémově orientovaném myšlení a jednání se budou učitelé postupně učit vidět děti „jinými očima“. Pomoci přitom může např. to, že nynější chování dítěte je považováno za smysluplné a významné a může být vloženo do vzorce rodinných nebo školních souvislostí. Neboť v souboru symptomů může být podle okolností spatřována „zdravá“ reakce na „nezdravý“ systém, volání o pomoc,

bolest při nepoznané nemoci. Tak mohou být rozvíjeny schopnosti jak porozumět třídě, rodině, dítěti „zevnitř“. Pro třídní učitele je důležité především získat hlubší pohled do vzorce vztahů a uspořádat jej. Při dalším rozšiřování prvků systémově orientovaného jednání ve školách můžeme předpokládat, že výuka bude uvolněnější, lidštější, klidnější, jakmile žák jako nositel symptomu nebude „přiváděn k rozumu“ jako „líný“, „drzý“, „nekoncentrovaný“ a „egoistický“ jedinec.

Závěr:

Stejně tak, jako se učitelé učí novým přístupům k žákům, měli by se naučit i novým přístupům k rodičům a efektivnější komunikaci s nimi. V ideálním případě by měli mít rodiče důvěru v profesionalitu učitele a brát jej jako spolupracovníka ve výchově, stejnou důvěru by měl projevovat i učitel. Komunikace ve školním prostředí napomáhá k poznání a analýze sociálních souvislostí a podmínek, ale také pochopení osobnosti vychovávaného a jeho chování, prožívání, vztahů k ostatním.

2.5 Tradiční komunikace v prostředí školy

V první části této kapitoly se čtenář dozví historický kontext stále ovlivňující i dosavadní komunikaci mezi školou a rodinou, která je popsána ve druhé části této kapitoly.

2.5.1 Nedávná historie

Nemusíme se ohlížet daleko do minulosti, abychom pochopili, co ovlivňuje současný stav komunikace rodiny a školy. Současná škola, metody a formy vyučování, ale i vztahy a komunikace mezi školou a rodiči jsou ovlivněny hlavně předchozím politickým režimem. Jak se píše v několika knihách zmiňujících se o tomto období (Králíková 1985; Průcha 1997; Rabušicová 2004), tehdejší politický režim (socialismus) nepřipouštěl kritiku čehokoli. Proto se ani názory rodičů a veřejnosti na školy nemohly stávat předmětem analýz a vyhodnocování. Bylo nutno předpokládat, že socialistické školství se vyvíjí úspěšně pod vedením strany a že rodiče nemají důvod do jeho způsobu výuky zasahovat. Učitelé měli za úkol šířit v prvé řadě politickou propagandu, přestože jí mnozí nevěřili. V rodině pak děti slyšely opačný názor, tímto způsobem se v rodičích i dětech zakořeňovala nedůvěra v učitele, která částečně přetrvává dodnes (přesto, že si

již současní rodiče neuvědomují její konkrétní důvod). Postavení rodičů vůči škole bylo dříve skutečně omezováno. Existovalo sice SRPŠ (Sdružení rodičů a přátel školy) a tzv. třídní důvěrníci, ale to nemohlo reflektovat, co si o školách myslí a co od nich pro své děti očekávají. Průcha (1997, s. 420) zdůvodňuje změnu pohledu na názory rodičů nastolením demokratického politického systému v roce 1989 a to hlavně díky tomu, že se rodičům otevřely možnosti většího výběru školy pro jejich dítě.

- **Modely vztahů podle Birte Ravnové**

Rabušicová (Rabušicová, Šed'ová, Trnková, Čiháček 2004, s.11-12) zmiňuje v kapitole o modelech vztahů mezi rodiči a školou přehled podle Birte Ravnové. Ta vztahy rozlišuje na základě souvislosti s politickou a kulturní různorodostí na modely kompenzační, konsenzuální, participační a model sdílené odpovědnosti.

Kompenzační model V rámci něj byla východiskem snah o komunikaci a spolupráci s rodiči byla představa, že některé skupiny rodičů nemají dostatečné schopnosti a znalosti být dobrými rodiči a umožnit dítěti jeho maximální rozvoj. Škola musí v takovém případě rodičovskou „nedostačivost“ kompenzovat. Rodiče byli chápáni jako spolupracovníci školy, s tím, že škola určovala postupy pro zlepšení vzdělávacích výsledků dítěte.

Konsenzuální model Jednalo se hlavně o důraz na informovanost rodičů ohledně školních výsledků dítěte prostřednictvím jednostranného informování od školy k rodině. Škola a rodina byly chápány jako rovnocenné, překrývající se. Od učitelů se vyžadovala komunikace s rodinou (poznání kulturní a sociální situace dané rodiny) s cílem propojit školního učení s domácím.

Participační model Rodiče podle tohoto modelu mají schopnost vést dítě ke splnění narůstajících školních nároků. Jejich výchovná síla se ale díky různým vlivům (médií, vrstevníků, atd.) vytrácí a částečně ji přebírá škola.

Model sdílené odpovědnosti Model sdílené odpovědnosti je podle Ravnové modelem současnosti. Klade důraz na společnou spoluzodpovědnost učitelů a rodičů za výsledky konkrétních rozhodnutí.

Závěr:

V době socialismu v Československu převládal ze zmíněných modelů model konsenzuální, kdy byla škola přesvědčena o tom, že rodiče ke správné výchově nemají dostatečné znalosti a schopnosti. Škola pak tyto nedostatky musí kompenzovat tím, že určí vhodné postupy vzdělávání. Rodiče tak neměli možnost zažít rovnocennou kooperaci s učitelem, ale při každém setkání byli poučováni. Tento přístup ještě můžeme objevit u některých (zvláště starších) učitelů. Nesmíme se proto divit, že i v současnosti převládá nedůvěra v komunikaci se školou. U většiny učitelů se však vyskytuje kombinace zbylých tří modelů. Získání důvěry nemůžeme očekávat ze dne a den a bez snahy a přičinění učitelů i rodičů. To co v současné době budou možná první a obtížné kroky, to v budoucnu bude samozřejmostí a nezbytností.

2.5.2 Komunikace dnes

V současné době neexistuje zákon ani vyhláška, která by nařizovala, jakým způsobem má probíhat komunikace školy a rodiny. Uzákoněn je však nárok rodiny na informace školy a to v zákoně č. 561/2004 Sb. (školský zákon) v § 21 Práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků, kde jsou uvedena práva rodičů na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání atd. (odstavec 2). Od toho se pak odvíjí směrnice školy - školní a klasifikační řád, kde jsou pravidla a četnost komunikace blíže rozvedena a také jsou součástí školních vzdělávacích programů. Dále mají školy také směrnice ohledně vyřizování stížností a připomínek rodičů, na které je škola povinna reagovat a s rodiči komunikovat. Škola coby státní organizace musí postupovat též podle zákona 106/1009 ve znění 274/2008 o svobodném přístupu k informacím a povinně zveřejnit údaje o škole a další dokumenty (výroční zprávy apod.), což mají školy zpravidla na webových stránkách.

2.5.3 Komunikační metody

V této kapitole popisujeme ty současné metody komunikace školy s rodiči, které byly prověřovány ve výzkumu Rabušicové (2004). Vycházíme z tohoto výzkumu, protože (přesto, že je 5 let starý) je ohledně používaných metod doposud nejaktuálnější. Jednotlivé metody blíže analyzujeme a popisujeme, což je důležité z hlediska naplnění

cílů diplomové práce, jelikož v praktické části se zaměříme na alternaci klasického/tradičního pojetí popsaných metod pomocí komunikačního systému na internetu. V následujících kapitolách zdůvodníme bližší výběr či nevýběr konkrétní metody pro praktickou část této práce.

V dnešní době existují dva způsoby výměny informací mezi školou a rodiči. Jedná se o jednosměrné šíření informací a interaktivní komunikaci.

2.5.3.1 Jednosměrné šíření informací

Jednosměrné šíření informací je podle Krause (2001, s.52) jednoznačná a finální metoda. Tvzení, která tato metoda sděluje, jsou jednoznačná a nemůže se stát, že by došlo k jejich nepochopení.

V každodenním životě se jedná například o televizní či rozhlasové vysílání (Gavora 2005, s.19). Při jednosměrném šíření informací od školy k rodině škola, nebo učitel informaci výlučně sděluje a neočekává žádnou diskusi. Mezi běžně používané metody na školách patří například záznamy do notýsku nebo žákovské knížky a informace vyvěšené na informační nástěnce. V dnešní době se čím dál častěji setkáváme také s webovou prezentací školy. I tato metoda se primárně zabývá jednosměrným šířením informací o škole (Rybka 2002, s.14).

2.5.3.2 Interaktivní komunikace

Inter podle Psychologického slovníku (Harlt, Hartlová 2000, s. 236) znamená předpona s významem mezi.

Interakce je tedy vzájemné aktivní působení, ovlivňování jedinců, skupin a prostředí (Průcha, Valterová, Mareš, 2001, s.89); jeden jedinec svým jednáním vyvolává změnu v druhém jedinci (Harlt, Hartlová, 2000, s. 236). Podle Gavory (2005, s.9) jsou lidé téměř neustále ve vzájemné interakci.

Inter se objevuje také v pojmu „*interpersonální vztahy*“ (Průcha, Valterová, Mareš, 2001, s.92) i tento se týká probíraného tématu, jedná se o mezilidské vztahy. V pedagogickém kontextu se jedná o vztahy ve třídě, učitelském sboru, ve škole, mezi učiteli a žáky, mezi učiteli a rodiči, učiteli a veřejností. Interpersonální vztahy zahrnují

postoje, přání, zájmy, hodnoty účastníků a plnění sociálních rolí. Pokud jsou interpersonální vztahy dobré, mohou napomáhat výchově a vzdělávání. Jsou-li špatné výchovu a vzdělávání komplikují.

Pokud chceme vytvářet nebo rozvíjet interpersonální vztahy, nevyhneme se *sociální interakci*. V sociální interakci se jedná o komunikaci mezi minimálně dvěma nebo více jedinci nebo skupinami prostřednictvím chování, jednání, řeči a mimiky. Nejčastěji probíhá tak, že chování jednoho se stává podnětem pro chování druhého, jeho reakce se naopak stává podnětem pro chování prvního či dalšího. Sociální interakce zahrnuje jak sociální komunikaci, procesy, vliv a moc, tak i kooperaci a sociální konflikt (Harlt, P, Hartlová, H. 2000, s. 236). V našem případě jde o vzájemnou kooperaci, ovlivňování a reagování na druhého (rodiče, učitele, atd.) prostřednictvím komunikace.

Při *interaktivní komunikaci* se očekává aktivita obou zúčastněných stran. K interaktivní komunikaci, neboli oboustranné komunikaci (diskusi) ve školním prostředí dochází mezi učiteli a rodiči, případně školou a rodiči. Tuto diskusi mohou iniciovat obě strany. V případě vyvolání aktivity ze strany školy (případně učitele) se jedná se např. o třídní schůzky, konzultační hodiny, aj. Rodič má možnost domluvit si individuální schůzku s učitelem nebo s vedením školy, atd.

2.5.3.3 Četnost využívání interaktivních a jednosměrných metod

Podle výzkumu uvedeném v knize Škola a /versus/ rodina (Rabušicová, aj. 2004, s.72) je četnost využívání jednotlivých metod, z pohledu ředitelů základních škol, následující. Pro naše účely jsem výsledky průzkumu rozdělila na interaktivní a jednosměrné metody. Hodnoceno je od 1 do 3, 1 znamená pravidelné organizování, 3 žádné.

Interaktivní metody

Třídní schůzky	1
Připravenost vedení školy poskytnout rodičům informaci na požádání kdykoli	1
Konzultační hodiny učitelů	1,4
Dny otevřených dveří	1,8
Konzultační hodiny vedení školy	1,9

Možnost přítomnosti rodičů při vyučování	1,9
Ankety pro rodiče, zjišťující jejich názory na chod školy	2,3

Tabulka 1: Interaktivní metody

Jednosměrné metody

Informace podávané na začátku školního roku	1,1
Záznamy v žákovských knížkách	1,1
Pracovní sešity dítěte a ukázky jeho práce	1,3
Nástěnky pro rodiče u vchodu do školy	1,4
Časopisy, bulletiny, informační letáčky, občasníky	1,8
Písemná zpráva o dítěti s hodnocením jeho výsledků, snahy, chování	1,8
Videonahrávka seznamující s chodem školy	2,6
Videozáznam dítěte při práci ve vyučování	2,8
Videozáznam průběhu vyučovacího dne v konkrétní třídě	2,9

Tabulka 2: Jednosměrné metody

Výzkum v Rabušicové (2004) a v něm získané údaje poslouží jako výchozí body následujících kapitol a i dále v práci na něj budeme odkazovat.

2.6 Charakteristika současných interaktivních metod

V následujících kapitolách se pokusíme rozebrat výše uvedené metody, najít jejich přednosti a slabiny a zohlednit četnost jejich používání, případně najít důvody, proč jsou používány zřídka. V praktické části se zabýváme především těmito komunikačními metodami (jedná se o nejvíce využívané) a způsobem, jak jejich využití zefektivnit a rozšířit jejich používání.

2.6.1 Třídní schůzky

Jak je vidět z výše uvedeného výzkumu, jsou v dnešní době třídní schůzky nejrozšířenější komunikační metodou mezi školou a rodiči. Na prvním stupni je používá 99% škol (Rabušicová, aj. 2004).

V první části třídních schůzek se rodičům sdělují obecné informace (např. o škole v přírodě, výsledky matematické olympiády, atd.), ve druhé části se přechází k hodnocení školních výsledků jednotlivých žáků (Rabušicová, aj. 2004, s.75).

Výhodou třídních schůzek je, že jsou vnímány jako tradiční událost, proto se jich většina rodičů zúčastní. V jejich průběhu je však omezený prostor k obecným diskusím o škole i konkrétním diskusím o jednotlivých žácích. Díky přímému fyzickému setkání se na nich uplatňuje i nonverbální komunikace.

Hlavní nevýhodou je v první řadě časová nepružnost. Jak píše Šed'ová s Čiháčkem (Rabušicová, aj. 2004, s.75) „Přestože jsou vnímány jako nejdůležitější komunikační příležitost, jejich časová dotace je poměrně malá.“ Většinou je čtyřikrát do roka vyhlášen termín, který je v pracovní době většiny rodičů. Rodiče se musí uvolnit ze zaměstnání, což jsou zbytečné komplikace, které příliš nepřispívají příjemnému pocitu, pohodové atmosféře a otevřenosti ke komunikaci. To vede k tomu, že se někteří rodiče na třídní schůzku vůbec nedostaví. Další nevýhodou je hromadné hodnocení jednotlivých žáků. Jistě působí nepříjemně, když rodiče problematických žáků musí vyslechnout kritiku před ostatními. Krom toho, není dostatečný čas na plnohodnotnou diskusi o možnostech zlepšení situace jednotlivých žáků. V neposlední řadě se jedná i o psychologické působení třídního prostředí na rodiče, které může způsobit odpor rodiče k diskusi (Rabušicová, aj. 2004, s. 75).

Závěr:

Přestože v poslední době na třídní schůzky chodí stále méně rodičů, jsou podle zmiňovaného výzkumu dosud nejdůležitější komunikační platformou na 99% základních škol. V praktické části této práce se zaměříme na zachování jejich informační hodnoty a řešení jejich nejzávažnějších problémů nastíněných výše.

2.6.2 Konzultační hodiny

Na prvním stupni je organizace konzultačních hodin jednodušší a variabilnější než na druhém stupni. Je to dáno tím, že na 1.st. mají žáci na výuku většinou pouze jednoho učitele, maximálně dva. Ti si mohou individuálně na dohodnutý čas pozvat rodiče se

kterými potřebují mluvit. (Na druhém stupni je termín konzultačních hodin vypisován hromadně.)

Konzultační hodiny patří podle citovaného výzkumu (Rabušicová, aj. 2004) k druhému nejčastějšímu způsobu komunikace mezi učiteli a rodiči.

Jsou zaměřeny především na řešení aktuální situace dítěte. Mohou probíhat i za přítomnosti žáka, kdy se učitel zajímá i o jeho sebehodnocení. Termín konzultací na prvním stupni není striktně dán. Učitel podle své potřeby vypíše termín a oznámí jej rodičům (prostřednictvím ŽK, notýsku, nástěnky, SMS, e-mailem, atd.) Rodiče mají možnost dostavit se v daný den na individuální konzultaci ve větším časovém horizontu než na třídní schůzky. Často se také stává, že učitel vypíše několik termínů a časů konzultace, rodiče se zapisují na seznam (například na dveře třídy, na nástěnku, na třídní stránky, atd.) na čas, který jim z nabídnutých časů nejvíce vyhovuje.

Výhodou konzultací jsou variabilnější časové možnosti a snaha domluvit termín vyhovující jak učiteli, tak rodiči. Dále individuální přístup k problému žáka, rodič se tak vyhne stresu vzniklému veřejnou kritikou. Učitel má více času na probrání možných řešení vzniklé situace a celkově se jedná o otevřenější (tím pádem pro dítě přínosnější) diskusi v mimotřídním prostředí.

Nevýhody jsou hlavně organizačního rázu. Jedná se o zvýšenou časovou náročnost na učitele, komplikovanější domluvu s jednotlivými rodiči na termínech a pokud má učitel poskytnout i nějaké všeobecné školní informace, musí je mít v rámci časové úspory napsané pro rodiče na informačním letáku nebo využít školní nástěnky (nebo oboje).

Závěr:

Individuální konzultační hodiny jsou pro učitele časově i organizačně náročnější než třídní schůzky. Probíhají však za uvolněnější atmosféry (možnost uvařit rodičům čaj nebo kávu, atd.) a tím navozují větší otevřenost a ochotu komunikovat.

V praktické části této práce zachováme možnost soukromí při výměně informací o konkrétním žákovi mezi jeho učitelem a rodiči a časovou variabilitu a zároveň snížit časové nároky na učitele, který konzultace vypisuje.

2.6.3 Dny otevřených dveří

Dny otevřených dveří bývají vypisovány celoškolně. Rodič se s termínem může seznámit prostřednictvím informační nástěnky, letáčků, atd. Slouží hlavně k tomu, aby si rodič budoucího žáka udělal představu o škole, do které zvažuje dát své dítě, proto je využívají hlavně rodiče budoucích prvňáčků.

Rodiče se mohou projít po škole a podívat se na výuku probíhající v jednotlivých třídách. Pokud se ve škole učí podle více vzdělávacích programů (Obecná škola, Začít spolu, aj), mají možnost porovnání a výběru programu, o kterém si myslí, že bude pro jejich dítě nejvhodnější. Dále vidí vybavení tříd a mají možnost si pohovořit se zaměstnanci a vedením školy.

Závěr:

Tato metoda je z pohledu naší práce poněkud odlišná, protože se nezaměřuje na komunikaci mezi školou a rodiči již studujících dětí, ale na podání informací a seznámení rodičů potenciálních žáků se školou.

Navíc žádný komunikační systém nemůže nahradit skutečnou návštěvu rodiče ve škole, kam chce zapsat své dítě. Nicméně se v praktické části pokusíme některé z výhod této metody zachovat, např. možnost získání konkrétních informací o škole, aby byl rodič schopen si udělat představu, zda je škola pro jeho dítě vhodná.

2.6.4 Konzultační hodiny vedení školy

Obvykle se této metody využívá, když rodiče nejsou schopni kooperace s učitelem svého dítěte, nejsou s jeho prací spokojeni, nebo ve složitých případech jakým je přestup na jinou školu, příchod nového žáka, atd. Vzhledem k závažnosti těchto případů je potřeba zachovat důvěrnost probíraných informací, proto se obvykle dává přednost osobnímu setkání před telefonováním, posíláním e-mailů apod.

Výhodou a nezbytností je v těchto případech přítomnost vyšší autority a její dostatek času na probrání a řešení vzniklé situace.

Nevýhodou je časová náročnost na zúčastněné strany.

Závěr:

V některých případech jsou probíraná témata natolik závažná, že se rodič nevyhne nutnosti osobního setkání. Nicméně v praktické části nastíním možnosti, jak alespoň některé případy řešit s minimalizací časových nároků na obě strany s tím, že bude zachována důvěrnost diskuse.

2.6.5 Možnost přítomnosti rodičů při vyučování

Možnost přítomnosti rodičů při vyučování podle citovaného výzkumu není nijak frekventovaná. Zřejmě je to tím, že se tato možnost rodičům veřejně nenabízí. Také je neúčast rodičů z velké části způsobena nejistotou učitelů. Štech a Viktorová (2001) mluví v tomto směru o obavách z narušování profesní autority učitele. Tyto obavy však dosud nebyly empiricky potvrzeny (Štech, Viktorová 2001, Rabušicová, aj. 2004).

Závěr:

Zde platí stejně jako v případě dnů otevřených dveří, že jde z principu o metodu, která se v současnosti nedá běžně dostupnými technickými prostředky nahradit, proto je mimo rámec této práce.

2.6.6 Ankety pro rodiče, zjišťující jejich názory na chod školy

Ankety pro rodiče, zjišťující jejich názory na chod školy patří mezi minimálně používanou metodu. Jejich organizace je pro školu časově náročná (časová náročnost na vytvoření ankety, distribuce a návratnost a časová náročnost na vyhodnocení a zpracování výsledků).

Přesto jsou ankety velmi významným nástrojem, který může při správném použití přinést důležité poznatky. Výhodou je v první řadě rychlý průzkum mínění velkého počtu rodičů.

Nevýhodami jsou časová náročnost na uspořádání ankety a na její vyhodnocení a nízká informační hodnota při nedostatečném počtu respondentů.

Závěr:

Z uvedených problémů je zřejmé, proč jsou ankety tak málo využívány. Je to škoda,

protože informační hodnota jejich výsledků může být jak vedení školy tak jednotlivým učitelům velkým přínosem. Na základě zjištěných výsledků by se dal obraz školy přiblížit představám rodičů. Když rodiče uvidí zájem školy o jejich názory, pomůže to dosáhnout větší otevřenosti ze strany rodiny. Proto se v praktické části zaměřujeme na odstranění problémů s jejich organizací, aby vypsání i vyhodnocení ankety bylo snadné, časově nenáročné a s vyšší účastí respondentů.

2.7 Ostatní interaktivní metody

Ve výzkumu, který jsme použili jako výchozí pro „seznam používaných metod komunikace“ chybí telefonní rozhovor. Pravděpodobně je tomu proto, že jako jediná metoda klade v určitém případě finanční nároky na rodiče. Je však také komunikační metodou, proto jej nechceme opomenout zmínit.

2.7.1 Telefonický rozhovor

Telefonický rozhovor využívá učitel např., pokud chce rodiči sdělit nějakou nečekanou událost (dítěti je nevolno, školní úraz,...), domluvit si s rodičem schůzku, nebo k probrání důležitých informací (v případě, že rodič nekomunikuje jiným způsobem). Rodič využívá telefonního hovoru většinou při omluvě nepřítomnosti žáka (zjištění zameškané látky a domácích úkolů).

Výhodou telefonického rozhovoru je snadná dostupnost komunikačního prostředku (telefonu), rychlost a aktuálnost informací. Nevýhodami je, že z telefonického rozhovoru (na pevnou linku) není žádný ověřitelný výstup (např. v případě, že rodič telefonoval, že zapomněl dítěti napsat lísteček, že jej má učitel pustit samo k lékaři). Pokud si člověk informace nenahrává nebo nezapisuje a chce se k nim vrátit, musí se spolehnout na svou paměť.

2.8 Závěr týkající se interaktivních metod

Interaktivní metody jsou velice důležité, protože při nich dochází k oboustranné komunikaci mezi učitelem a rodičem. Právě díky interakci můžeme v ideálním případě (snahy o porozumění na straně učitele i rodiče) dosáhnout eliminace nežádoucích jevů a

harmonického rozvoje dítěte.

2.9 Charakteristika současných jednosměrných metod

V následujících kapitolách rozebereme v současnosti používané jednosměrné metody (viz 2.5.3.1), poukážeme na jejich přednosti a slabiny a zohledníme četnost jejich používání, případně uvedeme důvody, proč jsou používány zřídka.

2.9.1 Informace podávané na začátku školního roku

Informace podávané na začátku školního roku jsou informace, které škola poskytuje rodičům o harmonogramu školního roku, důležitých kontaktech, atd. Rodičům jsou většinou zprostředkovány informačním letákem, prostřednictvím webových stránek školy, nebo prostřednictvím informační schůzky pro rodiče žáků prvních tříd.

V případě rodičů žáků první třídy se jedná o cca 30 minutovou informační schůzku s třídním učitelem. Tématem jsou organizační záležitosti třídy: způsoby hodnocení, zadávání domácích úkolů, požadované pomůcky, učebnice podle kterých se žáci učí, aj. a organizační záležitosti školy: povinnosti rodičů omlouvat dítě v případě neúčasti na vyučování- možnosti omlouvání, organizace školní jídelny – způsoby platby obědů, odhlašování obědů, organizace družiny- odchody žáků po vyučování, aj.

Výhodou informační schůzky pro rodiče žáků prvních tříd je, že se rodiče dozví všechny potřebné informace na jedné schůzce a poznají paní učitelku i ostatní rodiče.

Závěr:

Tím, že se jedná o první hromadnou schůzku rodičů a učitelem, je tato metoda pro poznání „výchovných partnerů“ nenahraditelná.

Pro rodiče žáků vyšších ročníků se jedná o informační leták, který obsahuje harmonogram školního roku, ze kterého se žáci i rodiče dozví: termíny začátku a konce školního roku, prázdnin potřebné kontakty (školní jídelna, družina, atd.).

Výhodou informačního letáku je, že rodiče dostanou všechny potřebné informace na jednom papíře. Nevýhodou je právě tento jeden papír. Nejen, že škola vynakládá finance na jeho vytištění, ale pro případ jeho ztráty je stejně ještě potřeba rodičům

zajistit tyto informace i na jiném, lehce a všem přístupném místě (nástěnka).

Závěr:

Jde o velmi užitečnou metodu, v praktické části zachováme všechny její možnosti a zaměříme se na minimalizaci zmíněných nevýhod.

2.9.2 Záznamy v žákovských knížkách

V praxi se vyskytuje několik typů žákovských knížek. Všechny však mají společné využití. Slouží k zapisování studijních výsledků žáka a obsahují údaje potřebné při nečekaných událostech (jméno zákonného zástupce a kontakt, adresu trvalého bydliště, pojišťovnu dítěte). Dále je v nich vyhrazeno místo na omluvenky, jiná sdělení a předtištěné řádky pro termíny třídních schůzek a konzultací.

Výhodou je, že se jedná o zažitý způsob, jak dává učitel vědět informace o prospěchu a chování žáka rodičům. Z toho důvodu většina rodičů žákovskou knížku automaticky kontroluje. Výhodou je i to, že jsou všechny informace pro rodiče a od rodičů učiteli na jednom místě.

Nevýhodami jsou omezená možnost konkretizace problému kvůli nedostatku prostoru, nebezpečí, že se informace k rodiči dostane pozdě nebo vůbec, nezajištěná ochrana osobních údajů (kdokoliv, kdo otevře žákovskou knížku, má možnost přečtení citlivých údajů) a z této nezabezpečenosti plynoucí i trauma pro dítě, pokud se jeho ŽK dostane do ruky spolužákům.

Závěr:

I tato metoda je velice užitečná, v praktické části zachováme všechny její možnosti a zaměříme se na minimalizaci zmíněných nevýhod.

2.9.3 Pracovní sešity dítěte a ukázky jeho práce

Pracovní sešity dítěte a ukázky jeho práce by v ideálním případě mohly ukázat, jak je dítě schopné splnit zadanou práci a jakých dosahuje pokroků v učení. Bez komentáře, který objasňuje okolnosti průběhu práce, však může dojít k neobjektivnímu hodnocení. Aby se sešity staly objektivním sdělením o studijních pokrocích dítěte, ale také např.

možným signálem pro rodinu, že se s dítětem něco děje, je potřeba příležitostně doplnit práce komentářem. (např. " Paní Patočková, toto je již několikátá Honzíková práce, která dopadla hůře než bych od Honzíka čekala. První se vyskytla 25.3. Vzhledem k tomu, že se jedná již o několikátou práci nižší kvality, nevidím spojitost s okolnostmi při psaní práce. Popřemýšlejte prosím, z jakých důvodů u Honzíka mohlo dojít ke zhoršení.") Touto zprávou se učitelka snaží zlepšit výsledek Honzíka tím, že se najde a odstraní příčina jeho náhlých neúspěchů. Každá činnost se totiž odehrává v nějakém sociálním kontextu, který by při vyhodnocování práce měl být zohledněn. Skutečnosti ovlivňující výsledek mohou být jak ze školního prostředí, tak z mimoškolního. Ve školním prostředí se jedná například o srozumitelně/nerosrozumitelně zadaný úkol, možnost opisovat, klidnou/napjatou atmosféru ve třídě, vyrušení, aj. Z mimoškolního prostředí to mohou být např. problémy doma, nemoc, zamilovanost, atd. Právě z těchto a jim podobných důvodů je potřeba zlepšit komunikaci mezi školou a rodinou. Zlepšením komunikace dosáhneme objektivnějšího hodnocení a celkového rozvoje schopností žáka.

2.9.4 Nástěnky pro rodiče u vchodu do školy

Nástěnky pro rodiče u vchodu do školy poskytují obecné informace, které škola sděluje rodičům. Z výzkumu (Rabušicová, aj. 2004) je zřejmé, že jde o poměrně oblíbenou metodu (v hodnocení ředitelů ZŠ se umístila v oblíbenosti využívání na třetím místě z devíti), což je logické, protože pro školu jde o jednu z nejjednodušších a nejméně nákladných metod předávání informací.

Výhodou je, že se jedná o jednoduchý a obecně přijímaný způsob, jak sdělit informaci velkému počtu rodičů. Nevýhodou je velká časová prodleva mezi zveřejněním a přečtením informace, ta je dána tím, že se rodič musí dostavit k nástěnce do školy.

Závěr:

Školní nástěnka je z informačního hlediska pro školu nepostradatelná. V praktické části se zaměříme především na způsob, jak minimalizovat časovou prodlevu vyplývající z principu jejího fungování.

2.9.5 Časopisy, bulletiny, informační letáčky, občasníky

Školní časopis: jde o časopis, který si vydávají sami žáci a bývá určen také právě jim. Obsahuje různé články např. o módních trendech, populárních osobnostech, dále může obsahovat nějakou soutěž ve formě křížovky, prezentaci žákovských prací (básničky, slohové práce, výtvarné práce, atd.), může popisovat školní akci, která proběhla, nebo upozorňovat na akce, které se budou konat. Co se informační hodnoty pro rodiče týče, mohou se dozvědět o šikovnosti „redakce“ a autorů zveřejněných výtvorů a o školních akcích. Každá škola však má obsah časopisu a frekvenci vydávání (měsíčník, občasník, atd.) pojatý po svém, v některých časopisech se informace o školních akcích ani nemusí vyskytovat. V tom případě na informační hodnotu pro rodiče nemůže být kladen důraz, jde spíše o další formu, jak zlepšovat schopnosti a dovednosti studentů, proto je mimo rozsah této práce. Příklad školního časopisu uvádím v příloze 2.

V případě informačních letáků jde většinou o pozvánku na různé školní akce (jarmark, akademie, velikonoční výstava, akce na čarodějnice aj.), při zápisu do prvních tříd některé školy dávají rodičům propagační letáček s informacemi o škole a stručných informacích o zákonných normách týkajících se přijetí, nepřijetí a odkladu školní docházky. Znovu (jako v případě školního časopisu) se však jedná spíše o doplňkové sdělování informací prostřednictvím neoficiálních materiálů, které si každá škola vytváří po svém.

Příklad školního časopisu prezentovaného na internetu můžeme najít na stránkách <http://www.zstylova.cz/skolni-casopis-tylacek> .

2.9.6 Písemná zpráva o dítěti s hodnocením jeho výsledků, snahy, chování

Písemná zpráva o dítěti s hodnocením jeho výsledků, snahy a chování je v časově nejméně náročné podobě čtvrtletní a tříčtvrtletní zápis předběžných výsledků do žákovské knížky. V této podobě však vypovídá pouze obecně o dobrém, či špatném prospěchu a chování. Rodič se z takového hodnocení nedozví, s čím konkrétně má jeho dítě problémy a na čem je potřeba zapracovat.

Informačně promyšlenějším a přínosnějším, ale časově náročnějším způsobem

hodnocení je slovní hodnocení. Některé vzdělávací systémy (např. Montessori) nebo aktivní učitelé, tímto způsobem několikrát do roka sdělují rodičům, jak si jejich dítě vede ve škole. V čem udělalo pokroky a na čem je potřeba ještě zapracovat. Slovní hodnocení se používá i jako vysvědčení (v pololetí a na konci školního roku) místo známek (více Houška 2007).

Výhody slovního hodnocení jsou v tom, že se rodič, na rozdíl od známek, dočte, v čem je jeho dítě úspěšné a na čem je potřeba ještě zapracovat (známky, hlavně ty na vysvědčení neukazují konkrétní látku, které se týkají) jedná se o formativní hodnocení a ne finální, tzn. dítě ví, na základě hodnocení, co má zlepšit a nedovídá se pouze zprůměrovanou známku (Cangelosi 2006, s. 110-113).

Mezi zásadní nevýhody slovního hodnocení patří v první řadě celková náročnost na učitele. A to jak časová, která se týká napsání hodnocení, tak celková náročnost s jakou musí učitel průběžně detailně sledovat a vyhodnocovat situaci a poté evidovat pokroky a neúspěchy všech žáků. Pro školu se jedná hlavně o náklady finanční na následné vytištění hodnocení.

Závěr:

Písemná zpráva o dítěti patřila ve výzkumu (Rabušicová, aj. 2004) k jedné z nejméně používaných metod, tak v ní např. sociální pedagogika spatřuje velký potenciál pro úspěšný rozvoj dítěte. V praktické části se zaměříme na to, jak tuto metodu co nejlépe využít.

2.9.7 Videonahrávky

Využití videonahrávky by v ideálním případě mohlo podat komplexní „obrázek“ o vybavení a chodu školy, používaných vzdělávacích metodách, práci při vyučování, záznamu průběhu vyučovacího dne v konkrétní třídě, průběhu školních akcí, aj. Tato komunikační metoda však, jak vyplývá z námi citovaného výzkumu (Rabušicová, aj. 2004), mezi řediteli ZŠ, patří k metodám takřka nevyužívaným (získala hodnocení od 2,6 do 2,9 s tím, že známka 3 znamená „nepoužíváme“). Důvodů, proč tomu tak je, může být hned několik:

Jak je uvedeno na internetových stránkách ¹ zabývajících se ochranou osobních dat, k tomu, aby škola mohla dát nahrávku k dispozici, nebo ji jen pořídit, musí dodržet množstvím pokynů z občanského zákoníku a také několika pokynů ze zákona o ochraně osobních údajů. Bližší informace o konkrétních odstavcích a paragrafech jsou nad rámec této práce, je však možné je vyhledat na uvedeném odkazu.

Zmiňme jen nejdůležitější podmínku. Naprostým základem je mít povolení od aktéra či jeho zákonného zástupce. V případě nesouhlasu jediného rodiče, nemůže být pořízena nahrávka s daným žákem což je (např. u záznamu práce ve třídě, školního výletu, atd.) dost náročné a omezující. Také tím nahrávka pozbývá část své informační hodnoty (kompletní záznam přirozené situace). V případě, že se škole podaří splnit veškeré zákonem předepsané podmínky, hrozí ještě materiální problémy, které souvisí například s náklady na pořízení a distribuci nahrávky. Příčiny těchto problémů se dají v dnešní době minimalizovat např. pořízením nahrávky na digitální kameru, její jednoduché zpracování v počítači a uveřejnění výsledku na internetu.

2.10 Závěr týkající se jednosměrných metod

Jednosměrné metody (viz 2.5.3.1) nám informace pouze sdělují a připomínají. Ve většině případů (kromě záznamu v žákovské knížce a slovního hodnocení) nemají přímý vliv na individuální rozvoj jedince. Jedná se spíše o informace týkající se organizačních záležitostí školy (např. sběr papíru, kontakt na školní jídelnu, aj.) nebo třídy (informace o školním výletě, atd.). Přesto je i tento způsob komunikace důležitý pro zapojení dítěte do školního kolektivu a tím jeho socializaci. Proto je i možnost využití jednosměrných metod v navrhovaném diskusním systému v praktické části této práce zahrnuta.

¹http://www.oou.cz/index.php?file=dotazy/kamerove_systemy [15.6.2009]

2.11 Nové komunikační metody (nepoužívané v době výzkumu)

Moderní technologie nám v současné době umožňují komunikaci jejich prostřednictvím, hlavní ze způsobů je využití internetu (viz 2.12). Důkazem, že internet proniká také do škol je projekt INDOŠ (Internet do škol) realizovaný v roce 2001 Ministerstvem školství a tělovýchovy. Více o projektu v kapitole 2.18 .

Tyto komunikační metody nejdou jednoznačně rozdělit na jednosměrné a interaktivní, protože v jejich případě je možné využití oběma způsoby.

2.11.1 SMS, E-mail

Při použití SMS (Short Message Service- krátké textové zprávy), nebo e-mailu (elektronický dopis) se ve většině případů jedná o jednosměrnou komunikaci (viz 2.5.3.1). Učitel nebo rodič se snaží předat druhému informaci. Např. rodič v případě absence dítěte tímto způsobem (posláním SMS nebo e-mailu) může omluvit jeho nepřítomnost na vyučování, učitel pošle e-mailem domácí úkoly, atd. SMS zase může posloužit jako připomenutí nějaké již avizované události („Zítra se fotíme. Urbanová“). Často je možné z internetu odeslat zdarma i SMS.

Výhodami je podle Černochové (1997, s.56): rychlost (během chvíle si lze vyměnit vzkazy, texty, soubory, informace, kdykoli, s kýmkoli, odkudkoli), asynchronnost (veškerá elektronická pošta je uschována v adresátově schránce), elektronická podoba dokumentů (umožňuje další elektronické zpracování -třídění, uchovávání, atd.), možnost přečtení e-mail kdekoli.

Výhodou, která učitelům ušetří množství času, které by musel věnovat na zkontaktování každého rodiče, je možnost poslat napsanou zprávu většímu množství adresátů. Jak zdůrazňuje Ponsová (2005), je možné i přiložit přílohu (zvukovou, video, fotografii). Další nespornou výhodou je, že e-mailová zpráva nemá žádné přímé náklady.

Na druhou stranu ale jde o komunikaci s nezaručenou ověřitelností (rodič má vyplý mobilní telefon - SMS dojde pozdě, nebo nedojde vůbec, rodič si nekontroluje e-mailovou schránku). Další nevýhodou pro naše účely ((tj. usnadnění komunikace mezi

školou a rodinou) je pro diskusi nevhodná časová prodleva mezi odesláním e-mailu a obdržení odpovědi. Danou odpověď si musí adresát „otevřít“ to je další krok na víc. V námi navrhovaném fóru se oběma účastníkům diskuse objevují příspěvky chronologicky pod sebou (v jednom sloupci).

Závěr:

Tento způsob komunikace je vhodný pro připomenutí akcí o kterých už rodičům bylo řečeno. V případě, že se jedná o časově ohraničenou akci, je potřeba si nechat potvrdit přečtení zprávy.

2.11.2 IM (ICQ)

Systémy IM (Instant Messaging) jsou online komunikační systémy, které mohou sloužit k rychlé a okamžité výměně informací mezi dvěma nebo více uživateli. Jak uvádí kniha „Jak komunikovat elektronicky“ (Rybka 2002) jedná se o metodu, která spojuje výhody e-mailu s rychlostí telefonního hovoru – napsaná zpráva se k adresátovi dostane takřka okamžitě po odeslání.

V Čechách je nejpoužívanější ICQ. Na klávesnici píšete, to co byste normálně říkali, adresátovi se vaše sdělení objeví takřka okamžitě. Systém je založen na online diskusi, to dává možnost nahrazení konzultačních hodin. Avšak všechny příspěvky (nejen odesílatele a příjemce, ale např. jiného rodiče, kamaráda, atd.) se vypisují pod sebe do jednoho sloupce a tím je diskuse nepřehledná. Dalším nedostatkem je, že není možná jiná komunikace než ve dvou lidech současně.

Závěr:

V praktické části popisuji systém, pro který jsem využila jedné z aktuálních komunikačních technologií používaných na Internetu (diskusní fórum). Využívám šablonu diskusního fóra, jejíž vlastnosti (ověřitelnost a jednoznačnost uživatelů, zajištění soukromí, atd.) jsem využila pro potřeby komunikace mezi školou a rodinou.

2.12 Vymezení pojmu internet

Jak uvádí Pedagogický slovník (Průcha, Walterová, Dobrovská 2001, s. 92) „Internet je

mezinárodní počítačová síť umožňující prezentaci a výměnu informací jednotlivců a institucí v celosvětovém měřítku. Je přístupná komukoli, kdo má k dispozici příslušné technické zařízení a jeho propojení do sítě. V rámci internetu lze využívat systém WWW (World Wide Web – celosvětová pavučina), který umožňuje klientům internetu prezentovat a vyhledávat nejrůznější informace. V posledních letech se propagují edukační aplikace internetu: v síti je možno vyhledávat informace (verbální, obrazové i audiovizuální), jež mohou sloužit pro některé formy osvojování poznatků, pro učení cizím jazykům, pro distanční výuku nebo pro kontakt a diskusní konference žáků a škol na mezinárodní úrovni. Didaktické využití internetu má zatím zkusmý charakter a teoreticky a výzkumně není jeho efektivnost objasněna a prokázána. Internet nachází uplatnění i pro účely pedagogického výzkumu, kde může usnadňovat komunikaci na mezinárodní úrovni.“

2.13 Vznik a vývoj internetu

Ponsová (2005, s.5) ve své knize zabývající se internetem uvádí, že předchůdcem internetu byl komunikační počítačový systém Arpanet, který vznikl ve Spojených státech amerických koncem šedesátých let 20. století a sloužil americkému ministerstvu obrany k propojení celé sítě počítačů. Propojoval je aby v případě ochromení jednoho počítače nedošlo k ochromení celé sítě. O něco později začaly tuto síť využívat i americké univerzity k výměně dokumentů a zpráv na dálku.

Začátkem 70. let byly vytvořeny, pro propojení více různých sítí, protokoly (informační jazyky) vznikl tak International Network (zkráceně Internet).

Do Československa pronikl internet koncem roku 1990, kdy se připojily Ústav aplikované kybernetiky v Bratislavě a Vysoká škola chemicko-technologická v Praze.

V roce 1992 byl v Ženevě vyvinut další protokol, umožňující šíření obrázků, zvuků, fotografií a textů po celém světě. Zrodila se World Wide Web („celosvětová pavučina“), později Web nebo WWW. Černochová, Komrska a Novák (1998, s.56) dodávají, že již na začátku jeho využívání akademiemi převládalo využívání e-mailu a i v současné době je na internetu právě e-mail nejvyužívanější službou. Z akademické půdy se používání počítačů přeneslo do státní sféry a soukromých institucí, následně i mezi

veřejnost (nejprve mezi technicky zaměřené lidi, studenty a poslze, došlo k rozšíření i mezi širší veřejnost).

Další služby a možnosti, které internet nabízí jsou elektronická konference, rozhovor po síti, prezentace pomocí www. stránek a videokonference.

Internet umožňuje rychlejší komunikaci než dosavadní metody, v běžném i celosvětovém měřítku.

2.14 Možné využití internetu ve školní praxi

Jak uvádí Černochová, Novák, Komrska (1998, s.21) využívání počítače a internetu ve školní praxi má mnoho rozličných podob. Učitel má možnost využívat počítač jako názornou pomůcku při vyučování, k vyhledávání informací na internetu, procvičování a opakování učební látky i zkoušení žáků (více Černochová, Novák, Komrska 1998). Na rozvoji žáka se mohou podílet i hry. V současné době je jimi trh dostatečně zásoben, správné *didaktické hry* mohou rozvíjet logickou úvahu, učit rychlou rozhodnost, zlepšovat prostorovou orientaci a postřeh, atd. Prostřednictvím internetu lze také spolupracovat s jinými školami na různých *projektech* celorepublikové i na mezinárodní úrovni. Rozvíjí se tak komunikace, znalost cizího jazyka, samostatnost, vědomosti v daném předmětu a zároveň kooperace. Nabídku možných projektů najdeme např. na stránkách <http://www.etwinning.net/>.

Na trhu jsou již také *počítačové programy* nejen pro podporu výuky nejen jednotlivých vyučujících předmětů, ale i speciální programy pro podporu dětí se specifickými poruchami učení.

Další možností využití počítače je *e-learning*, podle elektronického slovníku Wikipedia¹ se jedná o „vzdělávací proces, využívající informační a komunikační technologie k tvorbě kursů, k distribuci studijního obsahu, komunikaci mezi studenty a pedagogy a k řízení studia“.

¹<http://cs.wikipedia.org/wiki/ELearning> [25.6. 2009]

2.15 Diskusní možnosti internetu

Kromě výše zmiňovaného e-mailu existuje v dnešní době na internetu velké množství veřejně přístupných komunikačních technologií. Jedná se například o diskusní fóra, návštěvní knihy, blogy nebo chat.

Diskusní fórum jsou interaktivní webové stránky vytvořené jako komunikační centrum pro zúčastněné uživatele. Obvykle se diskusní fórum skládá z tématických diskusí, do kterých mohou přispívat registrovaní uživatelé a dalších doplňkových služeb, jako soukromá komunikace mezi dvěma uživateli. Příkladem populárních diskusních fór je nyx.cz nebo hofyland.cz

Návštěvní kniha je obvykle doplněk internetové prezentace. Na hlavní část webových stránek se umístí odkaz do jednoduché webové aplikace, kam mohou návštěvníci stránek napsat svůj vzkaz týkající se tématu těchto stránek. Zde uvádíme odkaz na příklad návštěvní knihy ZŠ a MŠ Loučany <http://www.skola-loucany.cz/zs/navstevni-kniha/>.

Blog (z anglického web log) je webová prezentace obsahující články jednoho autora. Protože vytvořit si vlastní blog je dnes velmi jednoduché, máme šanci najít na internetu velké množství blogů různých autorů s různou kvalitou a různými tématy.

Chat je komunikace probíhající mezi dvěma nebo více lidmi v psané formě za použití internetových technologií. Může probíhat na speciálních chatovacích serverech nebo i na webových diskusních fórech. S ohledem na formu a specifika komunikace sem spadá i instant messaging. Hlavní vlastností chatu je, že probíhá v reálném čase.

Ve většině zmíněných případů se zájemce stává uživatelem po zaregistrování do daného systému a okamžitě se můžete zúčastnit diskuse.

Závěr:

Jedná se o moderní a rozvíjející se technologie, které nabízejí velké množství možností využití, ty však nelze nijak konkretizovat. Reálné použití pro naše účely znamená nutnost vybrání určité technologie a seznámení uživatelů s jejím používáním. Veřejně přístupné komunikační technologie mají často omezené možnosti řídit přístupová práva

a zajistit tak potřebné soukromí. Většinou se jedná o technologii sdílenou s ostatními uživateli internetu, nastává tak opět problém zajistit soukromí.

2.15.1 Specifika diskusního fóra

Komunikace na diskusním fóru je z běžně používaných metod (viz 2.5) nejpodobnější písemné komunikaci. To znamená, že s komunikační partnerem nemusíme být ve stejnou chvíli na stejném místě. Tato fyzická nepřítomnost má své klady i zápory.

Kladem je v případě rodiče/učitele (dále jen odesílatele), že má možnost napsat učiteli/rodiči (dále jen příjemce) kdykoli se mu to hodí. Pokud je příjemce právě on-line (využívá internet) mohou spolu komunikovat ihned. V případě, že příjemce on-line není, je správa uložena a čeká na přečtení (na stránkách navrhovaného diskusního fóra svítí upozornění pro příjemce na novou zprávu). Dalším kladem je možnost pročítání si dřívější komunikace. Tímto způsobem je možné sledovat např. vývoj řešení nějakého problému na kterém spolu učitel s rodičem spolupracují.

V době, kdy se písemně komunikovalo pouze příležitostně, byla písemná zpráva ochuzena o důležitou složku komunikace, komunikaci neverbální (viz 2.2). V současnosti je psaná komunikace natolik využívána, že se objevily i znaky a symboly znázorňující právě nonverbální komunikaci přímo v textu (viz 3.3.1).

Vyřčené slovo nejde na rozdíl od napsaného, vzít zpátky. V případě napsané zprávy ji můžeme nespočetněkrát upravovat tak, aby nabyla co nejidentičtější podoby s tím, co a jakým způsobem chceme sdělit.

2.15.2 Přínosy diskusního fóra

Mimo primární účel této komunikační metody (tj. usnadnění komunikace mezi školou a rodinou) můžeme najít ještě několik dalších přínosů:

1. Používání ICT (Information and Communication Technologies- informační a komunikační technologie) k tak běžnému účelu nepřímo podpoří rozvoj počítačové gramotnosti a to jak mezi žáky, tak i mezi rodiči.
2. Často se stává, že znalosti ICT jsou u dětí rozsáhlejší než u jejich rodičů. Pokud tedy budou rodiče chtít diskusní fórum využívat, může se objevit případ, kdy budou hledat pomoc u svých dětí. To přinese nové situace do života rodiny a

nový pohled rodičů na děti.

3. Protože diskuse na internetovém diskusním fóru je méně časově náročná než osobní kontakt a díky určitému zdání anonymity bývá obvykle i otevřenější, může se učitel od rodičů dozvědět podstatné věci, které ovlivňují chování a výsledky žáka. Díky tomu může dojít k určitému setření odstupu učitele od rodiny žáka, takže jej nebude muset vnímat pouze jako žáka třídy, ale i v širších souvislostech. Jakmile bude učitel znát širší souvislosti, bude žáka moci hodnotit objektivněji.
4. Zlepšení sociální komunikace s rodiči vede ke zlepšení sociálního chování dětí.
5. Černochová(Černochová, Komrska, Novák 1998, s.8) uvádí, že„Ne všichni rodiče, ale i učitelé tuší, co vše se dá na počítači dělat.“ Použití ICT pro běžnou komunikaci může přispět k určitému „oddémonizování“ informačních technologií, které jsou často vnímány jako specializovaný technický prostředek.
6. Obava z odlidštění, z odcizení a izolace člověka, který používá počítač, postupně mizí a slábne od té chvíle, kdy se začaly používat počítačové sítě, zejména pak internet. Člověk se může kdykoli spojit s kýmkoli, ať je kdekoli. Černochová, Komrska, Novák (1998, s. 9-10) dodávají: „Komunikace mezi lidmi, výměna informací ovlivňuje vztahy mezi lidmi, myšlení člověka, život nás všech.“ Opět, jako v předchozím případě, může navrhovaný systém mimoděk posloužit k přijetí ICT do běžného života a uvědomění si, že to nemusí znamenat odcizení a už vůbec ne komunikační izolaci.
7. Počítače dávají žákovi příležitost být úspěšný tam, kde předtím neuspěl a kde často prožíval trauma z nezdaru. (Černochová, Komrska, Novák 1998, s.11). Příklad, kdy dítě, které se zdá být nesmělé a nespolečenské vyniká v určitém technickém oboru, třeba právě ICT, je celkem běžný. Pokud takovému žákovi dáme možnost se projevit a ukázat, co umí (třeba pomoci s instalací nebo správou diskusního fóra), může to výrazně prospět jeho sebevědomí.

Při internetové diskusi jsou příspěvky dostupné i zpětně. Nemůže se tedy stát, že někdo

odchází z diskuse a už si nepamatuje, o čem byla. Veškeré příspěvky a poznámky k diskusi je možné dohledat a znovu si přečíst, případně si ujasnit podrobnosti.

2.16 Počítačová gramotnost

K tomu aby mohl člověk využít výhod internetové komunikace je potřeba nejen vlastnit počítač s připojením k internetu, ale mít určité znalosti díky nimž bude umět s počítačem pracovat. Tyto znalosti se nazývají počítačová gramotnost.

Podle definice uvedené na webových stránkách Ústavu pro informace ve vzdělávání MŠMT¹ je počítačová gramotnost „schopnost uživatelsky využívat informačních a komunikačních technologií bez toho, že musím vědět a znát, jak tyto technologie fungují. Počítačově gramotný člověk je schopen pracovat s nejčastěji využívaným programovým vybavením, je schopen používat internet ke komunikaci, k vyhledávání a zpracovávání informací, je schopen využívat služeb a možností, které mu tyto technologie nabízejí, a ví, k čemu a jak je může efektivně využít. Počítačová gramotnost je potom jedním s podmínek dobré informační gramotnosti.“

Znamená to tedy, že počítačově gramotný člověk dovede využívat počítač v jeho možnostech ke všemu co potřebuje, bez toho, že by jej omezovala nějaká neznalost počítačového vybavení.

Černochová, Komrska, Novák (1998, s.14) zdůrazňují „Vlády vyspělých zemí (USA, Velké Británie, Japonsko aj.) věnují zavádění informačních a komunikačních technologií do vzdělávání velkou pozornost a pro rozvoj společnosti považují tuto otázku za jednu z nejvýznamnějších.“ Jejich slova svým výrokem podporuje i předseda Evropské komise José Manuel Barroso² „Počítačová gramotnost má pro Evropany podstatný význam a je součástí základních dovedností jako například čtení nebo psaní“ Dokazuje tím celospolečenskou důležitost počítačové gramotnosti

Závěr:

¹www.uiv.cz/clanek/6/26 [4.10. 2008]

²<http://computerworld.cz/aktuality/predseda-Evropske-komise-podporil-koncept-pocitacove-gramotnosti-ECDL-3610> [1.3. 2009]

Jak je vidět i z výše uvedených citátů, je rozvoj počítačové gramotnosti nedílnou součástí všeobecného rozvoje v rámci Evropské unie i celého světa. Proto je možné předpokládat, že pokud k využití navrhované diskusní metody nebudou technické prostředky nebo vůle uživatelů již dnes, rozhodně se to změní v nejbližší budoucnosti.

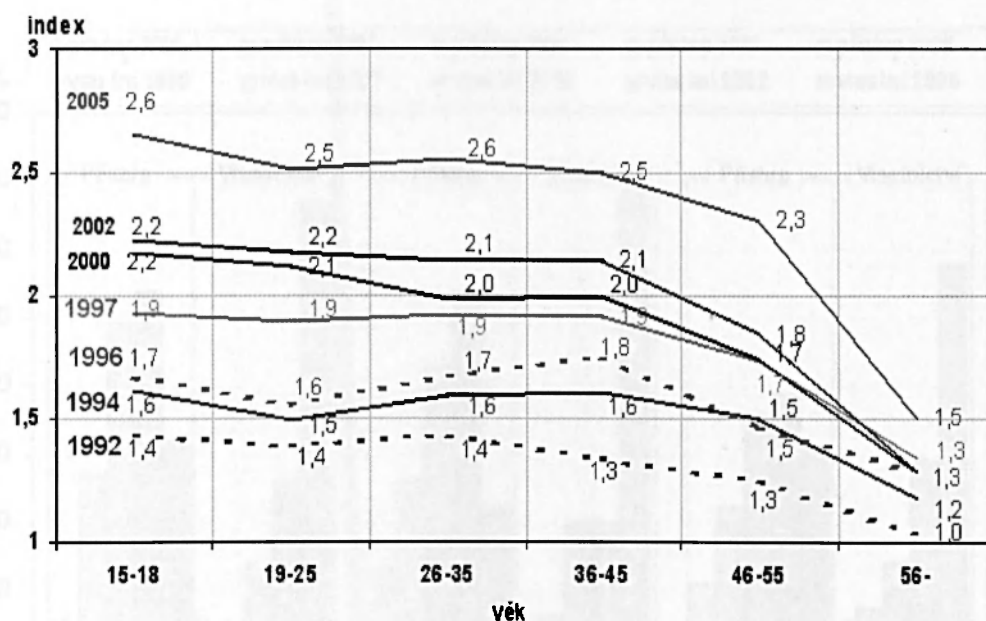
2.17 Disponibilita veřejnosti počítačem a internetem

Tato kapitola ukazuje dostupnost veřejnosti počítačem a internetem v závislosti na různých věkových kategoriích. Věk současných rodičů žáků prvního stupně ZŠ je odvozen na základě údajů statistického úřadu o porodnosti.

Podle statistik ČSÚ (Český statistický úřad) byl průměrný věk matek prvního dítěte v letech 1998-2002 (dnešní žáci prvního stupně) 24 let (viz graf 1: Ukazatele porodnosti), takže dnes jim je 31-35 let.

Na základě výzkumu z roku 2005 Komputelizace společnosti, vzdělávání a životní styl realizovaného v rámci grantu MPSV ČR v letech 2005-2006 (in Sak 2008) vyplývá, že tato věková skupina byla již před několika lety na velmi dobré úrovni v ovládání a využívání počítačů (viz graf 2: Vývoj dostupnosti).

Vývoj disponibility ve věkových skupinách v letech 1992 - 2005



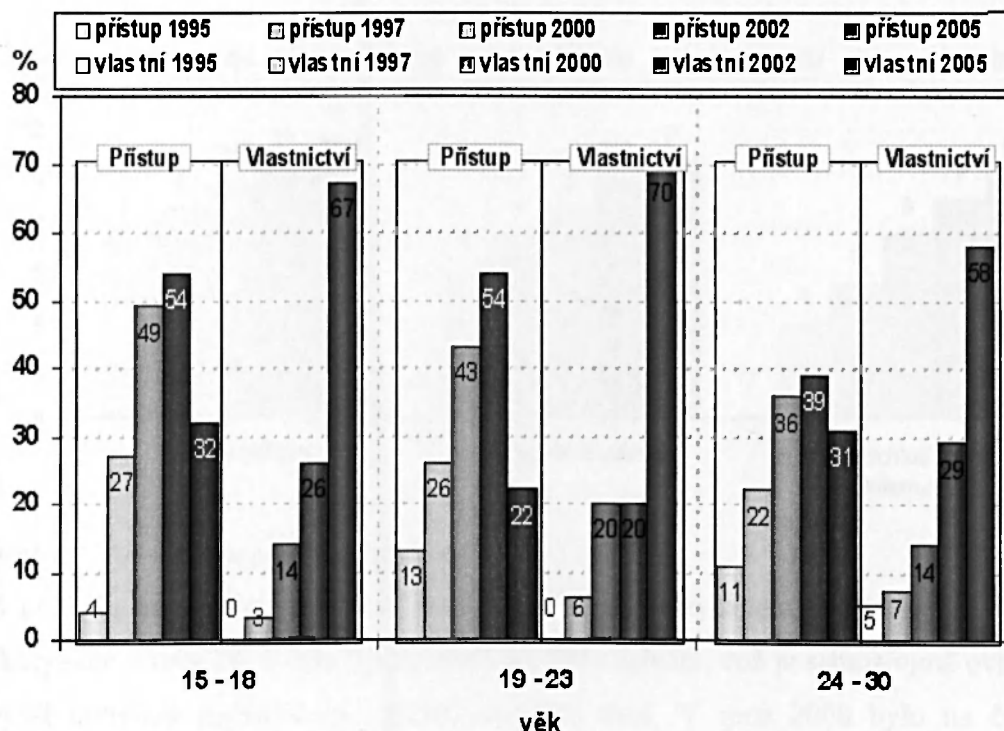
graf 8: Vývoj disponibility

„Tento graf ilustruje proces osvojování počítače ve věkových skupinách. Graf využívá index, který může nabývat hodnot od 1 (ani jeden respondent nevlastní a nemá k dispozici osobní počítač) do 3 (všichni respondenti vlastní osobní počítač). Hodnota 2 znamená, že v průměru mají všichni k dispozici osobní počítač.“ (Sak 2008, s. 41).

Je vidět, že sledovaná věková kategorie (31-35) má v posledním sledovaném roce 2005 velmi dobrý index, každý z respondentů buď vlastní osobní počítač nebo má možnost jeho využití. Navíc si můžeme všimnout, že hodnota indexu konkrétní věkové skupiny se každým rokem zvyšuje.

Ve stejném výzkumu můžeme sledovat i vývoj přístupu k internetu (graf 12: Vývoj přístupu k internetu). V roce 2005 mělo z věkové skupiny do 30 let (což můžeme vztáhnout na sledovanou věkovou skupinu v současnosti) vlastní přístup k Internetu skoro 60% respondentů. Opět je z grafu vidět, že toto číslo v čase roste. (Sak 2008, s. 44).

Vývoj přístupu k internetu ve věkových skupinách, v letech 1995 - 2005



graf 9: Vývoj přístupu k internetu

Závěr:

Z výše uvedených výzkumů vyplývá, že podíl počítačově gramotných jedinců ve společnosti stále roste. Stejně tak se zvyšuje počet lidí, kteří mají vlastní přístup k internetu. Dá se tedy předpokládat, že zavedení diskusního internetového systému nebude většině rodičů dělat žádné problémy a pokud se nějaké vyskytnou, budou do budoucna ubývat.

2.18 Vybavenost technologiemi na školách

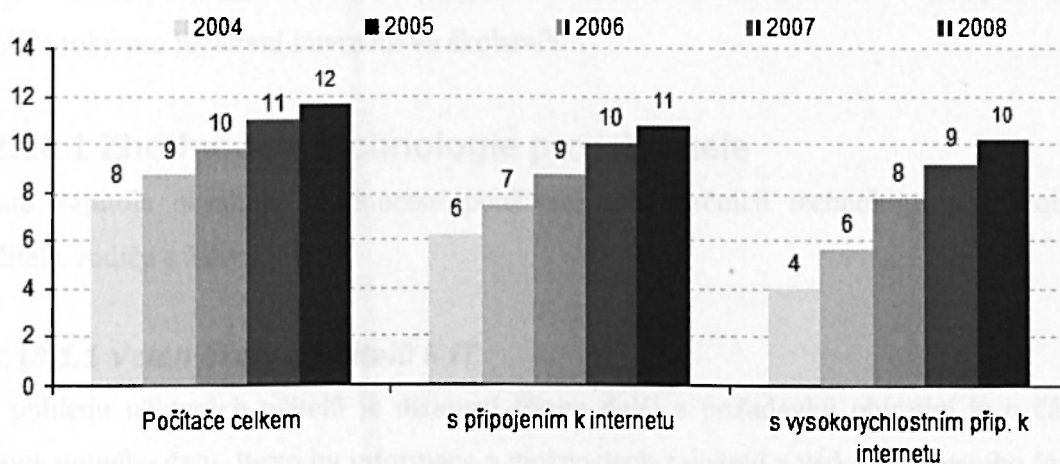
Jak jsme se 27.5. dočetli na stránkách

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vybavenost_it_ve_skolstvi, dostupnost

vysokorychlostního internetu na školách se v roce 2006 blížila průměru EU 25 – v ČR je jím vybaveno v průměru 63 %.

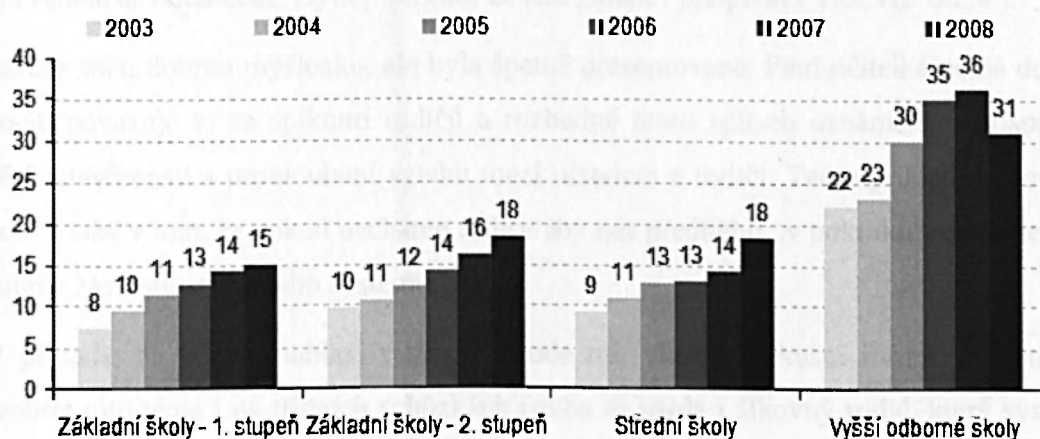
Je pravděpodobné, že toto číslo poroste a v době psaní této práce je nepochybně větší,

jak můžeme vidět i z vývoje počtu počítačů ve škole na 100 žáků a počtu počítačů připojených k internetu na 100 žáků (graf 13: Vývoj počtu počítačů ve škole).



graf 10: Vývoj počtu počítačů ve škole

Z pohledu na jednotlivé stupně škol vyplývá, že nejvybavenější jsou vyšší odborné školy, kde v roce 2008 bylo 31 počítačů na 100 studentů, což je samozřejmě ovlivněno vyšší potřebou počítačů na vyšších stupních škol. V roce 2008 bylo na českých základních školách na 1. stupni 15 počítačů na 100 žáků, na 2. stupni 18 počítačů na 100 žáků a na středních školách také 18 počítačů na 100 studentů¹.



graf 11: Vývoj počtu počítačů podle typu školy

Skutečnost, že si všichni uvědomují důležitost vybavení škol informačními

¹<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vybavenost-it-ve-skolstvi> [12.6. 2009]

technologemi a připojení škol k internetu dokládá i projekt Internet do škol¹, který z podnětu Ministerstva školství a tělovýchovy vyřešil v roce 2001 internetové připojení pro více než polovinu škol celé ČR (tj. 3600 škol) i skutečnost, že vláda stále podniká další kroky pro rozšíření internetu ve školství².

2.18.1 Zhodnocení technologie pro uživatele

Tato kapitola obsahuje zhodnocení používání informačních technologií pro školy, učitele, rodiče a žáky.

2.18.1.1 Vztah školy a učitelů k IT

Z pohledu některých učitelů je diskusní fórum další z požadavků obírající je o část jejich volného času. Proto by informace o možnostech založení a vedení diskusního fóra měla přijít od vedení školy, jako nabídka aktivity a ne jako požadavek. Pokud by vedení školy do diskutování s rodiči učitele nutilo, jednalo pouze o neefektivní ztrátu času učitele. Naopak je potřeba aktivitu učitelů vhodným způsobem ocenit, např. osobním ohodnocením.

Jeden příklad z praxe kdy přišel podnět ze strany rodičů: Rodiče bez vědomí a porady s kýmkoli (učitel, vedení školy) zřídili třídní diskusní fórum. Paní učitelka se o něm dozvěděla až dodatečně. Bylo jí řečeno, že tam „může“ přispívat (více viz 3.2.4).

Rodiče měli dobrou myšlenku, ale byla špatně prezentovaná. Paní učitelka nemá dobrý pocit, považuje to za spiknutí rodičů a rozhodně tento způsob oznámení nepřispěl k větší otevřenosti a prohloubení vztahu mezi učitelem a rodiči. Tento příklad nás může poučit také v tom, že pokud necháme rodiče aby nás předběhli „v pokroku“, dáváme tím najevo zastaralost školního systému.

V případě, že učitel souhlasí s tím, že bude mít vlastní diskusní fórum, je potřeba probrat toto téma i na třídních schůzkách (třeba se najde i šikovný rodič, který systém

¹<http://www.indos.cz/oprojektu/> [2. 6. 2009]

²<http://domaci.ihned.cz/c1-28982060-liska-chysta-internet-do-skol-2-za-tri-miliardy>

[2. 6. 2009]

zprovozní). Jedná se o doplňující metodu k současným komunikačním metodám, proto je i pro rodiče tato možnost nabídkou.

Nemůžeme od učitelů očekávat nadstandardní snahu, pokud jim k ní neposkytneme dostatečné podmínky. Samozřejmostí by měl být „komunikujícímu“ učiteli v každou chvíli lehce dostupný počítač. Také stanoviště počítače je potřeba (vzhledem k diskrétnosti na které si uváděný systém zakládá) vybrat takové, kde nehrozí, že učiteli bude někdo jiný „číst přes rameno“.

Jak se uvádí v knize „Počítače ve vyučování“ (Černochová, Komrska, Novák 2008, s.19) „Bude-li dostatek financí, mělo by být pravidlem, že každý učitel má možnost pracovat na počítači i doma, zapůjčit si počítač domů nebo nejlépe ho mít doma trvale.“

2.18.1.2 Vztah rodičů k IT

Jak bylo ukázáno v kap. 2.17 je vztah věkové skupiny (kterou tvoří rodiče dětí na ZŠ) k ICT kladný a vybavenost informačními technologiemi dobrá. Dá se tedy předpokládat, že většina rodičů nebude mít problém navrhovaný komunikační systém využívat a potřebné technické prostředky bude mít doma. Případy, kdy tomu tak není (rodina nemá počítač s připojením k internetu) je možné řešit následovně: přístup k internetu ze zaměstnání, návštěva knihovny nebo internetové kavárny, ve škole je možné zřídit vyhrazený počítač (např. na vrátnici), umožňující přístup pouze k diskusnímu fóru, školním stránkám a odkazům na stránkách a mobily.

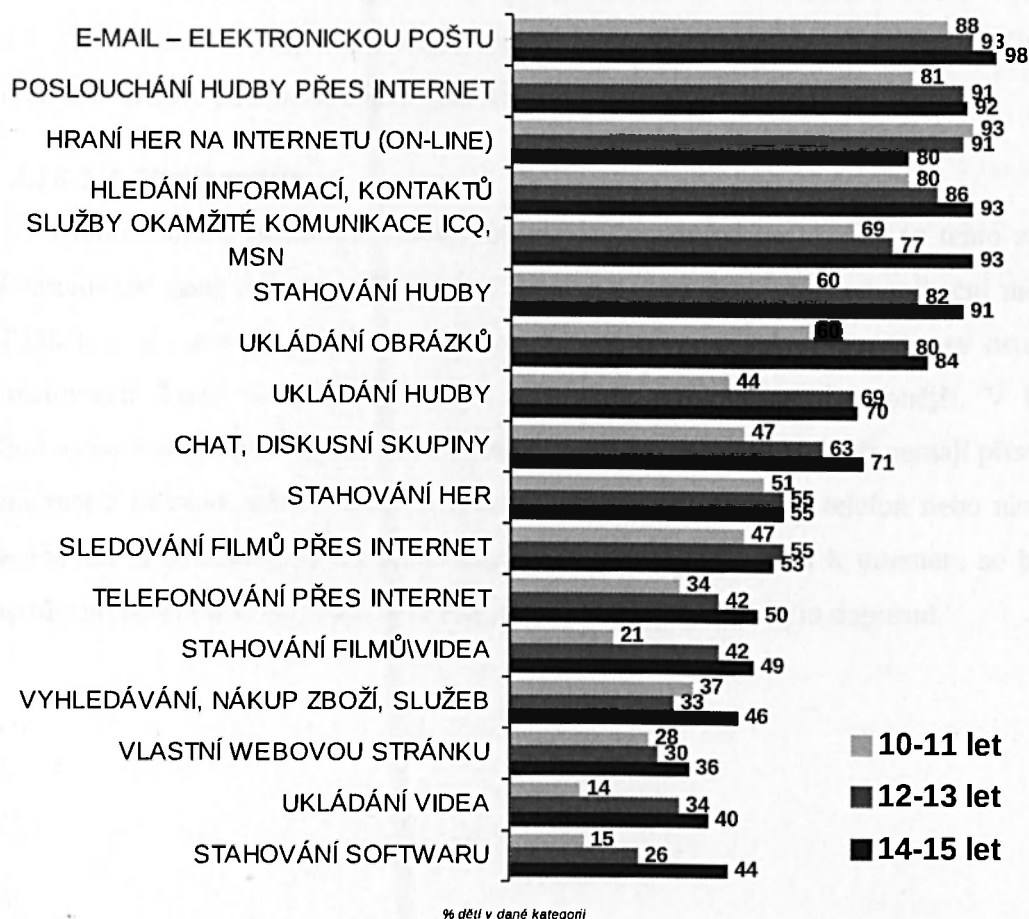
Na fórum je možné se přihlásit i z většiny dnes používaných mobilních telefonů, které podporují a mají aktivován přístup na internet. Dá se předpokládat že do několika let to budou všechny používané telefony.

2.18.1.3 Vztah dětí k IT

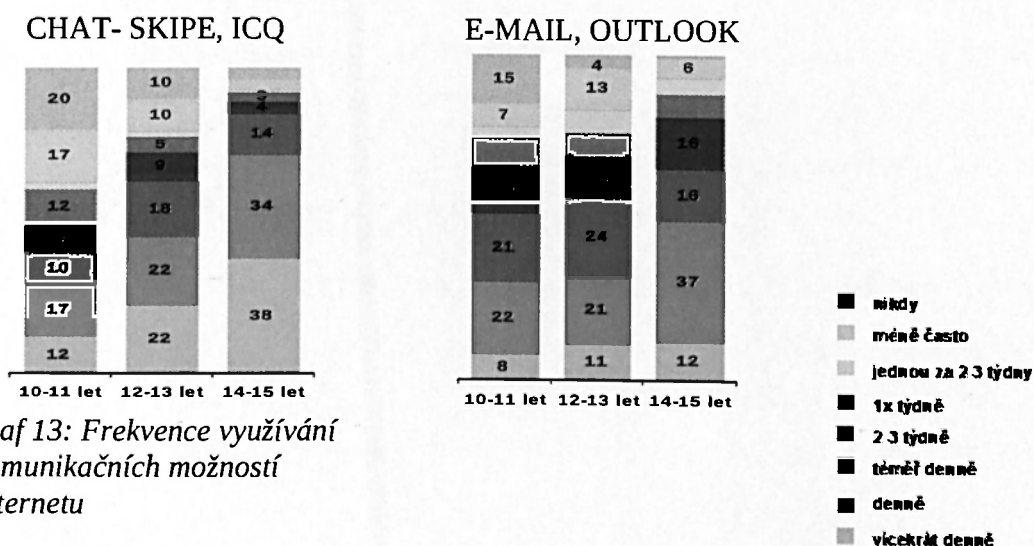
Vztah dětí k internetu ukazují letošní výsledky internetového výzkumu zadaného organizací Naše dítě společnosti TNS Aisa. Výzkum byl realizován v období od 13. do 21.1. 2009. Po oslovení 600 rodin s aspoň jedním dítětem ve věku od 10 do 15 let, se výzkumu zúčastnilo 319. Věková skupina (10-11 let), o kterou se zajímáme v diplomové práci tvořila 27% procent dětských respondentů.

Z výzkumu vyplývá, že děti tráví na internetu průměrně 1h denně v pracovním týdnu a 1,5h denně o víkendu. S přibývajícím věkem se čas strávený na internetu prodlužuje. Následující graf ukazuje procentuální využívanost různých internetových služeb.

Jak je vidět z výsledků grafu 12, všechny prověřované diskusní metody se umístily v horní polovině služeb, e-mail na prvním místě, MNS (ICQ) na pátém místě a Chat na devátém místě ze sedmnácti položek. Svědčí to o tom, že současné děti (budoucí rodiče) mají výraznou snahu komunikovat, která se s věkem ještě zvyšuje.



graf 12: Využívání internetových služeb



graf 13: Frekvence využívání komunikačních možností internetu

Na základě zmíněných údajů se dá předpokládat, že děti budou mít s využitím diskusního fóra nejmenší problémy. Mohou zde diskutovat se spolužáky i učitelem, nicméně stránky jsou určené spíše pro věcnou komunikaci dospělých.

2.18.1.4 Zhodnocení

Vybavenost škol i rodin ICT technologiemi je dostatečná na to, aby se tento způsob komunikace mezi rodinou a školou mohl zařadit mezi dostupné komunikační metody. Základem je, aby si školy uvědomily, že nemohou zůstat pozadu za ostatními institucemi, které se snaží být tímto způsobem pro občany dostupnější. V blízké budoucnosti bude tento způsob komunikace nevyhnutelný. I lidé, kteří nemají přístup na internet z domova nebo práce, se mohou připojit přes mobilní telefon nebo navštívit knihovnu či internetovou kavárnu. Stejně tak cena za připojení k internetu se bude s narůstajícím počtem uživatelů snižovat, stejně tak, jako tomu bylo doposud.

3 Praktická část

3.1 Úvod do praktické části

Cílem praktické části je navrhnout efektivní a jednoduchou metodu internetové komunikace doplňující nebo nahrazující současné metody komunikace internetovou diskusí. Praktická část je zaměřena na dvě oblasti. První oblast obsahuje způsoby a možnosti, nahrazení metod přímé komunikace, používaných v dnešní době (viz 2.5.3.3), prostřednictvím internetového diskusního fóra a zmínění metod, které tímto způsobem v současné době nahradit nelze. Druhá část obsahuje výstup v podobě manuálu na zprovoznění diskusního fóra pro potřeby školy.

Diplomová práce „Komunikace školy a rodiny prostřednictvím internetu“ dopomáhá k propojení pedagogické a sociálně pedagogické činnosti. Může svým obsahem pomoci učitelům, rodičům a sociálním pedagogům, kteří nejsou plně spokojeni se současnými možnostmi komunikace mezi školou a rodinou a hledají další ze způsobů, jak najít cestu k rodiči a tím i k dítěti.

Domníváme se, že jsou mezi rodiči mnozí, kteří mají zájem o komunikaci s učiteli, ale současné metody jim při jejich časové vytíženosti (nebo vzdálenosti školy) tuto komunikaci neumožňují. Stejně tak jsou mezi učiteli mnozí, kterým není lhostejný osud žáků a usilují o jejich lepší a přiměřenější poznání vedoucí k harmonickému rozvoji právě snahou o kontakt s rodinou dítěte.

Tuto šanci na zlepšení komunikace nabízíme v podobě návrhu zcela nové komunikační metody mezi školou a rodinou a to vytvořením diskusního fóra, které splňuje požadavky diskrétnosti, přehlednosti, aktuálnosti a dovede nahradit většinu v současnosti používaných metod mezi školou a rodinou.

Je pochopitelné, že zaběhnutí komunikace touto metodou, jako každá novota, v praxi vyžaduje čas a hlavně zájem a snahu, aktualizovat fórum, ze strany učitele. Ani v takovém případě není zaručeno, že tímto způsobem budou komunikovat všichni rodiče. Nebo že bude komunikace bezproblémová. Každý člověk je jiný, má své zvyky, názory a utkvělé představy. Používání diskusního fóra však dává příležitost se s nimi seznámit.

3.1.1 Přípravná fáze a realizace diskusního fóra

První využitou výzkumnou metodou bylo šetření formou dotazování mezi řediteli a učiteli základních škol. Tímto šetřením jsme se dozvěděli, že navrhovaná komunikační metoda doposud v komunikaci mezi školou a rodinou opravdu chybí a je ze strany školy žádaná. Na základě dotazů rodičů bylo zjištěno, že je žádaná i mezi nimi.

Následovala konzultace s IT expertem, zda je zamýšlená metoda realizovatelná prostřednictvím šablony diskusního fóra. Inspirací bylo diskusní fórum www.hofyland.cz. U kterého se jedná o stránky, na které se uživatel zaregistruje a má možnost navštěvovat jednotlivé kluby obsahující různá diskusní témata. Do klubu jde omezit přístup nežádaným uživatelům, celá diskuse je znázorněna a dá se pročitat v jednom sloupci. Díky diskrétnosti, přehlednosti a rychlé dostupnosti se jedná o vyhovující systém pro diskusní fórum pro učitele a rodiče.

Následovalo založení diskusního fóra a zjišťování zda splňuje všechny předem promyšlené podmínky.

3.2 Existující internetové komunikační systémy

Tato kapitola rozebírá v současnosti používané internetové systémy, které jsou buď přímo určeny pro komunikaci a jsou využívány ve školství, nebo mají jiný primární účel a komunikaci uživatelů pouze dodatečně umožňují. Na funkci a používanost některých ze systému jsme se podívali v reálných nasazeních na internetu (Postnuke-www.zssobechleby.cz/), na zkušenosti s jinými (které nejsou veřejně přístupné) jsme se zeptali přímo na školách, které je používají (ZŠ Červený vrch, ZŠ Soběchleby).

3.2.1 Postnuke

Postnuke je systém vyvinutý v rámci projektu „Internet do škol“¹ (více v kap. 2.18) na Základní škole Hustopeče nad Bečvou.

Poslední aktualizace informací o tomto systému na stránkách projektu „Internet do škol“ je z roku 2005. Odkaz na těchto stránkách, který má vést na výrobce je v současné

¹<http://www.indos.cz/katalogsw/a.asp?id=2002163&dh=666> 2. 6. 2009

době nefunkční.

Jak se uvádí na úvodní stránce o projektu

http://www.edunix.cz/projekty/hran_hust/2005/pnWeb

„Jedná se o prostředí, které umožňuje více uživatelům tvořit obsah webu formou článků, statických stránek, anket, odkazníků a podobných součástí redakčního systému.“

Systém Postnuke je určen pro tvorbu webových stránek a redakčního systému, není primárně určen pro využití k interaktivní komunikaci mezi školou a rodinou. Nicméně má komunikační modul, který vyzkoušela ZŠ Červený vrch. Zde uvádíme jejich zkušenosti s komunikačním využitím systému: *„rádi bychom se s Vámi o naše zkušenosti podělily, ale bohužel jsme byli nuceni krátce po otevření registrace pro veřejnost tuto službu zakázat z důvodu jejího zneužití boty, tedy programy, které se registrovaly automaticky a do diskuzí přidávaly spam, a tak ji znehodnocovaly.“*

Podle jejich zkušenosti je systém pro komunikaci v praxi těžko použitelný protože nemá ochranu proti botům (tj. softwarová aplikace která vykonává specializované úkoly na internetu). V diskusních fórech jsou největším problémem boti, kteří prohledávají internetové stránky, hledají nezabezpečená fóra a na ty se automaticky registrují jako běžní uživatelé. Pod takto získaným uživatelským účtem poté zahlcují diskuse spamy (nevyžádaný příspěvek).

V navrhovaném diskusním fóru jsou dvě možnosti zabezpečení. 1. možnost zrušit přímou registraci uživatelů, zájemce registruje administrátor. 2. při registraci je zapnuta ochrana před boty (Ilustrace 14: Registační údaje, s. 61).

3.2.2 Moodle

Moodle¹ je systém, který je určen pro potřeby online vzdělávání. Díky svému pojetí je vhodný pro nasazení na středních a vysokých školách. Pro naše účely se nehodí, protože komunikace v něm je zaměřena na potřeby výměny informací mezi učiteli a studenty (například na odevzdávání, hodnocení a sdílení seminární práce).

¹<http://moodle.cz/>

3.2.3 Bakaláři

Systém Bakaláři¹ je nejbližší diskusnímu systému, který by splňoval požadované vlastnosti pro komunikaci rodičů a školy. Nicméně je vytvořen jako ucelený nástroj pro školní administrativu. Na úvodní stránce se můžeme dočíst, že „Bakaláři pokrývají prakticky všechny oblasti školní administrativy v propojeném datovém systému“. Prakticky to znamená, že rodiče zde mají možnost uložit osobní údaje o žákovi a sledovat klasifikaci (náhrada za žákovskou knížku), docházku, rozvrh, plán akcí (kalendář), ankety, školné a k dispozici mají komunikační modul, webovou aplikaci Komens, ta však nemá všechny vlastnosti, které od takového komunikačního systému očekávám. Primárně je určen pro jednosměrnou komunikaci (viz 2.5.3.1) (např. „Omlouvám Vojtu, je nemocný.“) není dostatečně flexibilní, není určen pro výměnu zpráv. Obsahuje sice možnost anket, ale bez možnosti umístění anket do specifického tématu (např. anketa týkající se pouze jedné třídy bude viditelná pro všechny uživatele).

Další nevýhodou je skutečnost, že pořízení systému je placené, viz <http://www.bakalari.cz/cenyprog.htm>.

Pokud škola již tento systém používá nebo zvažuje jeho nasazení, bylo by vhodné jej se zde navrhovaným systémem zkombinovat, tj. použít Bakaláře v jejich silných vlastnostech (hodnocení, osobní údaje, nástěnky) s uvedeným systémem, který bude určen pro komunikaci školy a rodičů.

3.2.4 Banda.cz

Systém je původně určen pro vytvoření stránek sportovních klubů, mimo jiné s možností diskuse. Jedni rodiče jej využili pro tvorbu diskusních stránek třídy svých dětí - jak je možné vidět po kliknutí na následující odkaz (<http://www.planina.banda.cz/>).

Opět splňuje některé z požadavků (nahradit všechny běžně používané metody komunikace na funkčnost školního diskusního systému , ale s několika důležitými omezeními. Neexistuje zde možnost diskrétní diskuse o konkrétním žáku, ani možnost prezentování názorů rodičů pomocí anket. Tím, že byl systém původně určen pro jednu

¹<http://www.bakalari.cz/webobr.aspx>

skupinu uživatelů (sportovní klub, resp. třída), nejde zobecnit na školu s několika třídami. Pro takové využití by bylo nutné systém kombinovat se školními stránkami v podobě odkazů na klub každé třídy. Tím ale ztrácíme výhody centralizovaného diskusního systému (např. všeobecné diskuse, ankety pro všechny rodiče nezávisle na třídě atd.). Systém má také omezenou kapacitu, takže není možné uchovávat dlouhou historii příspěvků.

3.2.5 Zhodnocení internetových komunikačních metod

Jak je vidět z výše uvedeného v současném školství používané diskusní fóra nesplňují prostředky na plnohodnotnou náhradu tradičních komunikačních metod, proto jsem se rozhodla vytvořit vlastní komunikační systém.

3.3 Řešení jednotlivých komunikačních metod v navrhovaném fóru

Tato kapitola rozebírá konkrétní komunikační metody, jak byly zmíněny v teoretické části a možnosti jejich náhrady prostředky navrhovaného diskusního fóra.

3.3.1 Interaktivní metody

Přestože se může zdát, že interaktivní metody 2.5.3.2 se budou psanou formou realizovat obtížně, není to v dnešní době pravda. Ponsová (2000, s.13-14) uvádí, že používání e-mailu, SMS a diskusních prostředků na internetu, naučilo lidi využívat nové prostředky v nonverbální komunikaci tak, aby nahradily mimoslovní prostředky osobní diskuse. Například používání tzv. emotikonů (smajlíků) k vyjádření pocitů, velikosti písma a barvy písma, použití kapitálek (velkých písmen) pro naznačení křiku atd.

Příklady emotikonů¹:

Základní emotikony:

- :-) – úsměv
- :-)) – hlasitý smích
- :-D – řehot (hlasitý úsměv)
- xD – dusivý řehot

¹<http://cs.wikipedia.org/wiki/Emotikon> [20. 5. 2009]

- ;-)- žert (spiklenecké mrknutí)
- :-(- smutek
- :,-(- pláč
- :,,(- - ještě větší pláč
- :,,,(- - maximální pláč
- :-P - vyplazený jazyk
- :-PP - dva vyplazené jazyky
- :-o - údiv
- :-O - zděšení
- :-| - neutrální výraz
- o:) - andílek
- >:) - čertík
- >:(- naštvaní
- :-/ - nespokojený, souhlas s něčím záporným
- :-X - smajlík „to jsem neměl říkat“, musím být zticha
- :-* - polibek
- :-(*) - zvracení
- :G - grrr
- :-}| - neutrální smajlík s knírkem od mléka

Doplňující emotikony

- B-) - Brýle
- 8-) - Brýle
- :^)- špičatý nos

Speciální emotikony

- :-(n) - zmatení
- :# - vousy
- :## - plnovous
- :-{} - knír
- ##:-) - drdol
- ##(- vlasy přes obličej
- =:-) - pisatel je punker
- =:-(- pravý punker se nikdy nesměje
- @}->-- - květina, růže
- @= - atomový hřib

Nyní si ukážeme možnosti nasazení běžných interaktivních metod (viz 2.5.3.2) do prostředí diskusního fóra.

3.3.2 Třídní schůzky

Tradiční třídní schůzky lze v navrhovaném komunikačním prostředí řešit velmi jednoduše, diskusním fórem každé třídy. Protože v první části třídních schůzek se jedná hlavně o organizační a všeobecné záležitosti, vytvoří se pro tento typ informací třídní diskuse. Ekvivalentem druhé části třídní schůzky (kde se probírají výsledky dětí) je pak diskuse věnovaná každému dítěti, kam bude mít přístup pouze jeho učitel a rodiče, pokud to bude vhodné, může mít přístup i konkrétní žák.

Výhody:

- Odstranění časových a organizačních problémů. Není nutné svolávat všechny rodiče a učitele v jednu chvíli na jedno místo, stačí, když budou všichni průběžně sledovat diskusní klub své třídy.
- Flexibilita pro řešení problémů jednotlivých žáků. K diskusi o problémech a záležitostech konkrétního žáka slouží jeho klub, není potřeba s řešením aktuálních problémů čekat na svolání třídní schůzky
- Diskrétnost při řešení problémů žáka. Do klubu konkrétního žáka má přístup jeho učitel a jeho rodiče, nemůže se stát, že by se informace tam probírané dostaly k ostatním rodičům nebo dětem.
- Odpadají psychické strasti rodičů, které mohou zažívat na klasických třídních schůzkách (obava z veřejné kritiky jejich dítěte, ze zanedbané přípravy, atd.).
- Díky výše uvedenému je možné předpokládat vyšší účast a informovanost rodičů než na klasických třídních schůzkách.

Nevýhody:

- Odpadá přímý kontakt s učitelem.
- Čím vyšší aktivitu budou rodiče vyvíjet, tím větší budou časové nároky na učitele.
- Diskuse je potřeba zachovávat aktuální, jinak se sníží návštěvnost, opět to může znamenat zvýšené časové nároky na učitele.

3.3.3 Konzultační hodiny

V navrhovaném systému se stírá z organizačního pohledu rozdíl mezi druhou částí třídních schůzek a konzultačními hodinami. Jelikož pro každého žáka existuje diskusní klub, kam mají přístup pouze jeho učitelé a rodiče, je možné na tomto místě řešit vše, co se jinak musí řešit na konzultačních hodinách.

Hlavními výhodami je, že odpadá nutnost vypsání a organizace konzultačních hodin, vše potřebné se může řešit ihned na diskusním klubu žáka. Výraznější časová flexibilita jako v předchozím případě třídních schůzek a zachování stejné míry diskrétnosti jako u klasických konzultačních hodin.

Nevýhody jsou jako v případě třídních schůzek: odpadnutí přímého kontaktu a hrozba zvýšené časové náročnosti na učitele (písemná diskuse je časově náročnější než mluvená).

3.3.4 Dny otevřených dveří

Navrhovaná komunikační metoda se nezaměřuje přímo na komunikaci mezi učiteli a rodiči dětí již studujících na škole. Z jejího principu je v podstatě nemožné nahradit ji nějakou virtuální metodou, ale určité možnosti mnou navrhovaný systém přináší. Ve spolupráci s běžnými webovými stránkami školy je možné vytvářet a aktualizovat prezentace a obecné informace o škole, o jejím vybavení a studijních programech apod. K tomu může sloužit některý z všeobecných diskusních klubů, kam může nahlédnout kdokoli, aniž by se musel na diskusním fóru registrovat nebo žádat o přidělení práv.

3.3.5 Konzultační hodiny vedení školy

Pokud není možné daný problém vyřešit mezi učitelem a rodiči a je nutné k diskusi přizvat i vedení školy, je jednoduše možné to provést v diskusním klubu žáka. Vedení školy nebo vybraní lidé z vedení mohou mít standardně povolen přístup do klubů všech žáků nebo jim ho administrátor fóra přidělí, když to bude potřeba.

Výhodou je snížená časová náročnost na všechny účastníky a zachování důvěrnosti a diskrétnosti probíraných témat.

Nevýhodou je osobní nepřítomnost autority. V některých případech je nemožné probíraná témata diskutovat ve zdánlivě anonymním prostředí internetové diskuse a bude potřeba zorganizovat reálné setkání rodičů, učitelů a vedení.

3.3.6 Možnost přítomnosti rodičů při vyučování

Jak bylo zmíněno v kap. 2.6.5 je tato metoda mimo rámec této práce, současnými technickými prostředky se v podstatě nahradit nedá.

3.3.7 Ankety pro rodiče, zjišťující jejich názory na chod školy

Použití anket je v navrhovaném diskusním fóru velmi jednoduché. V každém klubu je možné založit jednu nebo víc anket a zvolit odpovědi, které budou uživatelé zaškrtnávat. Např. v klubu o obecných informacích školy můžeme založit anketu na průzkum spokojenosti s diskusním fórem nebo s kvalitou školních obědů. V klubu jedné třídy anketu s průzkumem, jestli jsou rodiče spokojeni s vybavením třídy, jestli a kam jet na školu v přírodě atd. Anketa se objeví v klubu jako nové téma, takže rodiče mohou nejen hlasovat, ale i napsat své připomínky přímo k anketě.

Výhody:

- Odpadá většina administrativy.
- Odpadá problém s nízkým počtem respondentů, nemůže se stát, že dítě nepředá anketní lístek rodičům nebo že si ho rodiče nevyzvednou ve škole.
- Odpadá časová náročnost na vyhodnocení (systém anketu vyhodnocuje průběžně sám).
- Je možné rozhodnout, zda respondenti uvidí průběžné výsledky.
- Je možné rozhodnout, zda respondenti mohou měnit své hlasování.

3.4 Jednosměrné metody

Z principu jsou jednosměrné metody velmi jednoduché na zpracování prostřednictvím internetových technologií. V dnešní době tuto možnost množství škol využívá (webové

stránky školy). Navrhovaný systém přináší možnost mít všechny tyto informace přehledně umístěny na centrálním místě, takže rodiče i učitelé nemusí dlouho hledat potřebné informace na webových stránkách.

3.4.1 Informace podávané na začátku školního roku

Nejvhodnější je vytvořit speciální diskusi ve všeobecné kategorii, kam se na začátku roku napíše všechny potřebné informace.

Výhodami je, že odpadá nutnost tištění a distribuce informačních letáků. Navíc je možné informace zapsané na začátku školního roku průběžně aktualizovat.

3.4.2 Záznamy v žákovských knížkách

Záznamy v žákovských knížkách může nahradit diskuse žáka, pokud by hrozilo, že se záznamy o prospěchu a poznámky ztratí v obsáhlé diskusi je bez problémů možné vytvořit další diskusi k příslušnému žákovi, kam se budou zapisovat pouze známky.

Dále jsou v žákovské knížce kontaktní údaje rodičů, je tedy potřeba je zajistit nějakým jiným způsobem. Např. mohou být zapsány ve speciálním tématu diskusního klubu každého dítěte nebo klub ve všeobecné nebo třídní kategorii, kam budou mít právo číst pouze učitelé.

Výhodami je, že dítě nemůže zamlčet zápis v žákovské knížce, rodič se může informace dozvědět ještě před příchodem dítěte domů a nejdůležitější výhoda z pohledu ochrany soukromí, nehrozí vyzrazení informací zapsaných v žákovské knížce.

Nevýhodou je, že mizí tradiční „papírová“ žákovská knížka.

3.4.3 Pracovní sešity dítěte a ukázky jeho práce

Z principu jde o metodu, kterou v dnešní době nahradit nemůžeme.

3.4.4 Nástěnky pro rodiče u vchodu do školy

Pro informace poskytované na nástěnkách může být vyhrazena jedna diskuse ve všeobecné kategorii (nazvaná např. Nástěnka).

Rodiče tak nemusí chodit do školy, aby si nástěnku přečetli a je možné rozhodnout, kdo může nástěnku číst (rodiče nebo i nezaregistrovaní uživatelé).

V určitém případě, kdy jde o sdělení věci pro všechny kolemjdoucí je nevýhodou, že si informace v diskusním fóru může přečíst pouze zaregistrovaný uživatel.

3.4.5 Časopisy, bulletiny, informační letáčky, občasníky

Jak bylo zmíněno v kap. 2.9.5 je tato metoda mimo rozsah této práce. Nicméně existuje možnost, že žáci si např. svůj školní časopis nebo odkaz na nová čísla budou uveřejňovat ve speciální sekci fóra.

3.4.6 Písemná zpráva o dítěti s hodnocením jeho výsledků, snahy, chování

Písemnou zprávu o dítěti s hodnocením jeho výsledků, snahy a chování nebo odkaz na něj, může učitel vkládat do diskuse konkrétního žáka.

Rodiče tak mohou po přečtení s učitelem dále diskutovat o uvedeném hodnocení. Učitel může toto hodnocení do diskuse vložit nejen při pravidelném hodnocení, ale i vždy, když je potřeba, bez obav z vyzrazení informací uvedených v hodnocení.

3.4.7 Videonahrávky

Pokud splníme všechny podmínky pro pořízení videonahrávky (viz 2.9.7) a pořídíme videonahrávku digitálním zařízením (kamera, většina digitálních fotoaparátů a mobilních telefonů), je velmi jednoduché ji umístit na internet a do příslušné diskuse vložit odkaz.

Jde o snadné zpracování nahrávky a odpadá problém s distribucí nahrávky rodičům.

3.5 Další komunikační metody neuvedené ve výzkumu

Jedná se o metody, které v době výzkumu Rabušicové (2004) (viz 2.5.3.3) ještě vůbec neexistovaly, nebo nebyly běžně používány, jako např. SMS, www. stránky, e-mail, internetové komunikační systémy.

3.5.1 www stránky, e-mail

V dnešní době má většina škol své webové stránky. Ty ale nejsou primárně určeny pro komunikaci, obvykle mohou fungovat pouze jako náhrada nebo doplnění existujících neinteraktivních komunikačních metod (nástěnka, informační materiály distribuované rodičům atd.). Dále fungují jako prezentace školy, seznamují s akcemi, které škola pořádá, informuje o aktivitách žáku a jejich úspěších na školních akcích, zveřejňují kontakty na pracovníky školy a učitele, jídelní lístek atd.

Další možností je doplnění statických stránek o nějakou formu návštěvní knihy, kam mohou návštěvníci webové prezentace školy zapisovat své postřehy a připomínky. Jde o metodu s velmi omezenými možnostmi, hlavně kvůli nemožnosti řízení přístupu uživatelů a z toho vyplývající nediskrétnosti komunikace.

Určitý stupeň interaktivity mohou tyto běžné metody získat využitím e-mailu nebo SMS. Jde však o neřízenou a necentralizovanou komunikační metodu s omezenými prostředky. Např. využitím emailu je sice možné vést diskusi, ale je to celkem nepohodlné. Je nutné si uchovávat staré e-maily, pokud se uživatel chce vrátit k některému bodu v historii diskuse, vyhledání v množství neaktuálních e-mailových zpráv může být zdlouhavé. Je to metoda dobře využitelná např. pro posílání domácích úkolů v případě absence žáka. E-mailem jde také zaslat slovní hodnocení, obvykle ale bez očekávání další diskuse. Dále je možné e-mailem poslat např. informace o škole v přírodě, ale učitel musí vyplnit hromadný e-mail pro všechny rodiče nebo si vytvořit a využívat skupinu těchto kontaktů. V případě mnou navrhovaného diskusního fóra tuto informaci pošle do třídní nebo všeobecné diskuse a o víc se nemusí starat.

Příklad využití SMS: Jedním z možných řešení je poslat SMS vybraným rodičům, kteří ji pošlou dále. To je sice v praxi použitelné, ale narážíme na problém omezení počtu

znaků v SMS, náklady na SMS, nepohodlí při psaní a čtení SMS a z toho vyplývající nemožnosti použití této metody pro delší diskusi.

3.6 Popis a ovládání navrženého komunikačního systému

Systém je navržen tak, aby umožnil co nejjednodušší komunikaci mezi učiteli, rodiči a případně i žáky školy. Bere ohled na soukromí, takže se např. rodiče nemusí obávat diskutovat s učitelem svého dítěte o prospěchu.

Systém dále umožňuje obecné diskuse na úrovni jednotlivých tříd nebo celé školy. Také je možné použít kalendář akcí.

Díky tomu, že byl použit otevřený redakční systém, je možné jeho konfiguraci přizpůsobit podle potřeb konkrétní školy a jejích učitelů.

3.6.1 Ukázková instalace

Pro demonstraci vlastností systému byla vytvořena virtuální škola ZŠ Urbánkova. Je v ní jedna třída 1.A, její třídní učitel Jan Nový, jedna žákyně Zuzka Urbanová a její maminka Božena Urbanová. Správce systému je uživatel admin.

Ukázková instalace běží na adrese <http://www.sakul.eu/urbankova>

Heslo správce (admin) je U11cn1c3

Heslo všech ostatních uživatelů je ulicnice

Pro rychlé seznámení se systémem a pochopení jeho možností bude nejlepší několik ukázek:

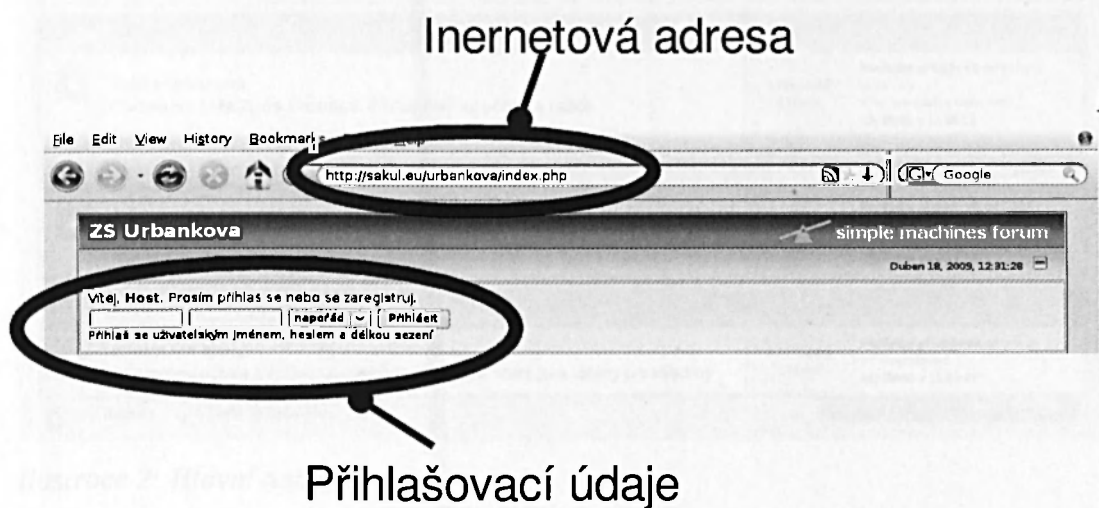
3.6.2 Otevření stránek a přihlášení do systému

Systém je přístupný z každého internetového prohlížeče na adrese, kam si ho škola nainstaluje. Pro demonstraci je ukázková verze dostupná na adrese <http://www.sakul.eu/urbankova>

Po otevření stránek se musí uživatel přihlásit svým jménem a heslem. Tím je zaručeno soukromí (např. diskuse o prospěchu žáka bude viditelná pouze pro jeho rodiče a

učitele) a oprávnění k jednotlivým diskusím (např. žák nemůže nic psát do všeobecných oznámení školy, ale může si s kamarády povídat na k tomu určených diskusích).

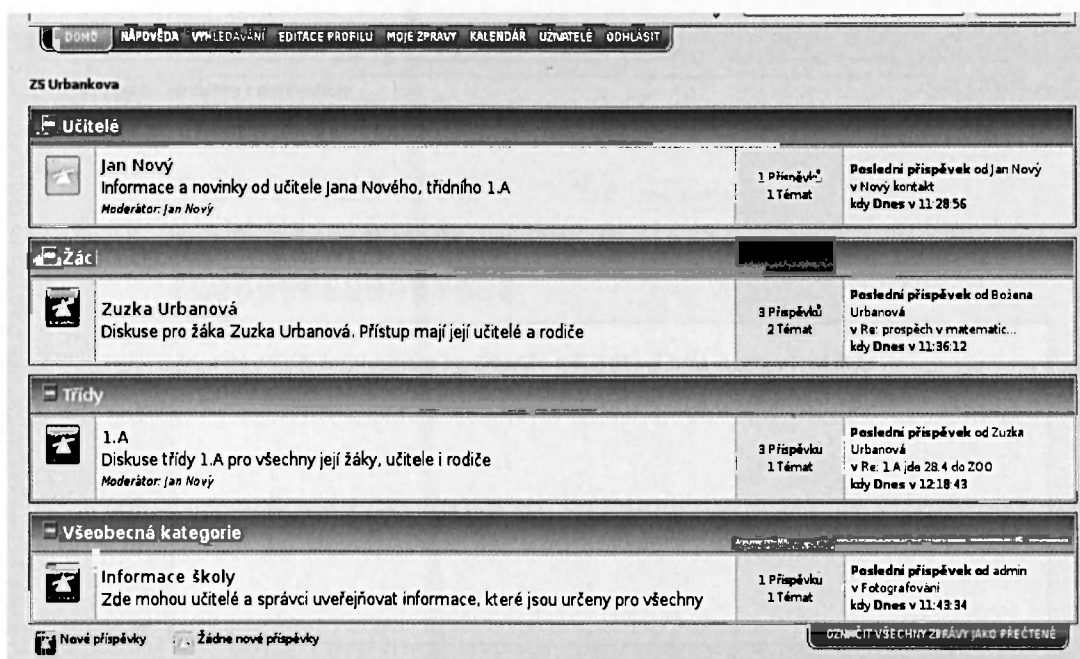
Ukázka přihlašovací stránky:



Ilustrace 1: Přihlášení do systému

3.6.3 Použití z pohledu učitele

Představme si, že se do systému přihlásí učitel Jan Nový. Po přihlášení vidí hlavní nabídku a všechny diskuse, kam může přispívat nebo je číst:

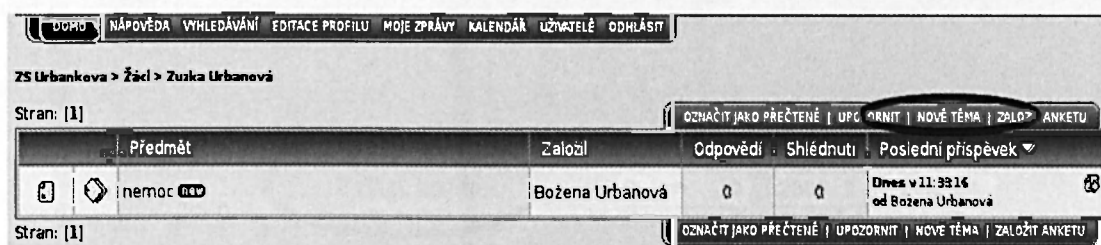


Ilustrace 2: Hlavní nabídka

Např z této stránky vidí, že v jeho vlastní diskusi (Učitelé / Jan Nový) je jedno téma s jením příspěvkem, v diskusi o jednom z jeho žáků (Žáci / Zuzka Urbanová) jsou 2 témata se 3 příspěvky atd. Dále vidí, kdo poslal poslední příspěvek a zda je v nějaké diskusi nějaký nový příspěvek (u takové diskuse je zvýrazněna její ikonka).

Nyní bude chtít informovat rodiče, že Zuzka Urbanová má problémy s matematikou:

Otevře diskusi o Zuzce Urbanové, a založí v ní nové téma „prospěch v matematice“:



Ilustrace 3: Nové téma

V novém tématu vyplní předmět (krátká informace, o čem chce diskutovat) a první příspěvek. Poté klikne na tlačítko „Poslat“ a nové téma diskuse je založeno.

Ilustrace 4: Vytvoření nového tématu

Dále uvažujme, že chce všem rodičům a žákům připomenout blížící se termín nějaké akce (např. návštěva třídy 1.A v ZOO). K tomu využije kalendář a jeho propojení s diskusním fórem. Z hlavní nabídky zvolí „Kalendář“ a vybere „Poslat událost“,

26 - Týden 18	27	28 Události: ZOO	29	30
---------------	----	---------------------	----	----


« Bře 2009
Duben
2009
Zobrazit













































Ilustrace 5: Kalendář

tím se dostane do editace nové události, kde vyplní Titul události, datum, diskusi, ve které se událost objeví jako nové téma, předmět, pod kterým se téma objeví a první příspěvek:

Založit nové téma

Předmět:

Ikona zprávy: 

Uvidí, že v diskusi třídy, kam chodí její dcera jsou nové příspěvky (ikona diskuse je zvýrazněná):

The screenshot shows the homepage of 'ZS Urbankova'. At the top is a navigation bar with links: DOMOV, NÁPOVĚDA, VYHLEDÁVÁNÍ, EDITACE PROFILU, MOJE ZPRÁVY, KALENDÁŘ, UŽIVATELÉ, ODHLÁSIT. Below this are four main sections: Učitelé, Žáci, Třídy, and Všeobecná kategorie. Each section contains a list of discussion topics. In the 'Třídy' section, the topic '1.A' is circled. It is titled 'Diskuse třídy 1.A pro všechny její žáky, učitele i rodiče' and is moderated by 'Jan Nový'. To the right of the topic, it shows '3 Příspěvků' and '1 Téma'. At the bottom right of the page, there is a button that says 'OZNAČIT VŠECHNY ZPRÁVY JAKO PŘEČTENÉ'.

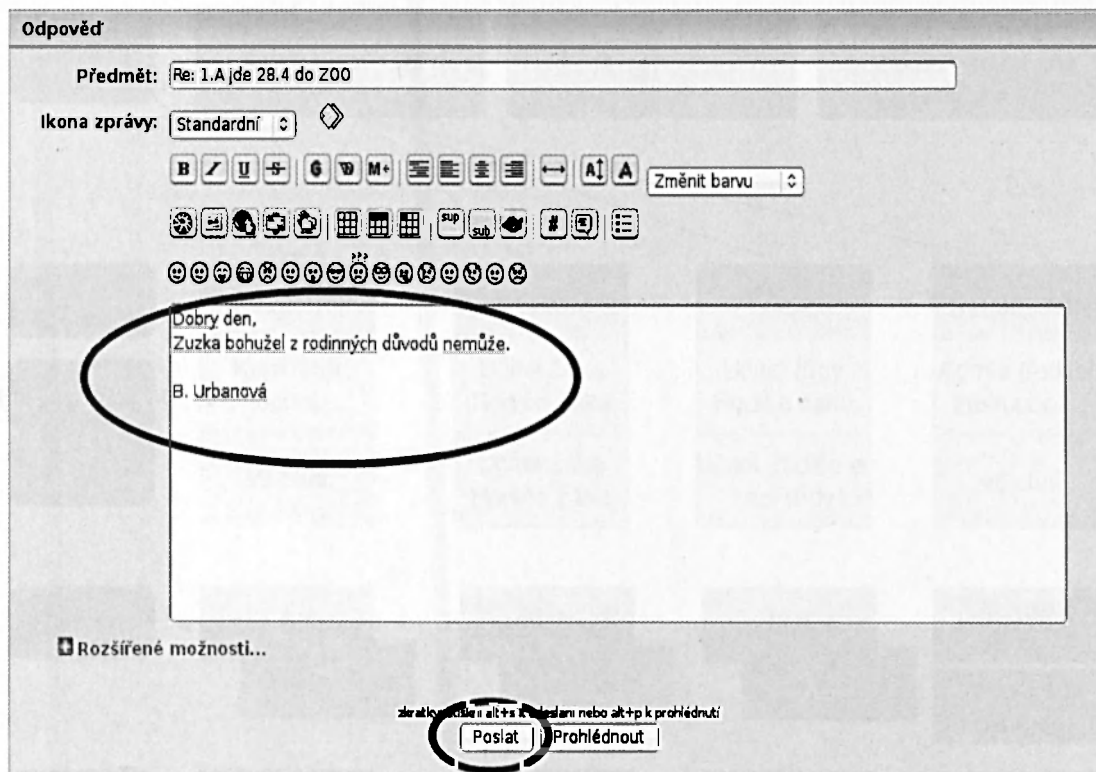
Ilustrace 8: Hlavní stránka

Klikne na tuto diskusi a uvidí nové téma o návštěvě ZOO. Pokud bude chtít učitelé nebo ostatním rodičům k tomuto tématu něco sdělit, využije možnost „Odpověď“:

The screenshot shows the discussion page for the topic '1.A jde 28.4 do ZOO'. The page header includes the breadcrumb 'ZS Urbankova > Třídy > 1.A (Moderátor: Jan Nový) > 1.A jde 28.4 do ZOO'. Below the header, there is a navigation bar with links: « předchozí » and « další ». The main content area shows the topic title '1.A jde 28.4 do ZOO' and the author 'Jan Nový'. To the right of the title, there is a button labeled 'ODPOVĚĎ' which is circled. Below the title, there is a section for '1.A jde 28.4 do ZOO' with a star rating of 5 stars and a comment count of 2. At the bottom of the page, there is a navigation bar with links: « předchozí » and « další ».

Ilustrace 9: Odpověď

Dostane se do editace odpovědi, kde napíše svoji poznámku a stiskne tlačítko „Poslat“:



Ilustrace 10: Vytvoření odpovědi

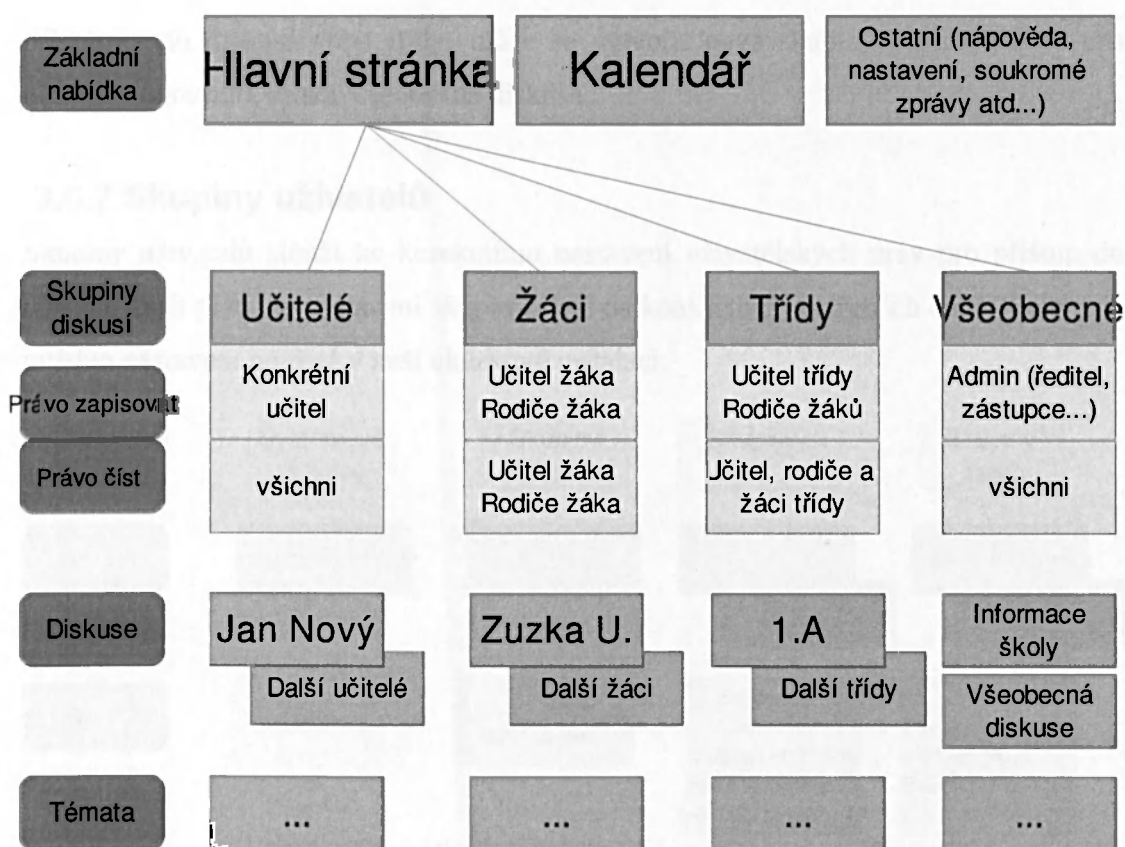
Stejným způsobem uvidí nový příspěvek v diskusi své dcery, kde se dozví o jejích problémech s matematikou a může s učitelem diskutovat, jak ji nejlépe doma procvičovat.

3.6.5 Použití z pohledu žáka

Použití pro žáka se ničím neliší od předchozích kapitol. Pouze se dá předpokládat, že správce nebude chtít, aby žáci měli právo číst nebo zapisovat do určitých diskuzí, to je na uvážení každé školy.

3.6.6 Uspořádání diskusí

Pro pochopení logiky celého systému je potřeba si uvědomit jeho členění. Použitá verze redakčního systému je hierarchicky členěna z hlavní stránky na jednotlivé diskuse, v nich jednotlivá témata a v těch jednotlivé příspěvky. Jak bude tato struktura použita pro mapování skutečné školy je na správcí systému konkrétní školy. V naší ukázkové instalaci je členění následující:



Ilustrace 11: Uspořádání diskusního systému

Jednotlivé události v kalendáři mohou být provázány do jakékoliv diskuse. Např. třídní schůzky do všeobecné diskuse, návštěva kina do konkrétní třídy atd.

Diskuse „Informace školy“ může být použita jako nástěnka školy (novinky, informace o nákupu nového vybavení atd.)

Diskuse „Všeobecná diskuse“ je otevřená pro všechny uživatele, tj. učitele, rodiče i žáky.

V každé diskusi jsou potom jednotlivá témata, ke kterým uživatelé píšou své příspěvky. Např. v diskusi „Zuzka Urbanová“ založí její učitel téma „Prospěch v matematice“, kde bude s rodiči vést diskusi o jejích studijních výsledcích. Rodič tam založí diskusi „Nemoc“, kde informuje o absenci a s učitelem se bude domlouvat na domácích úkolech.

Vše se dá změnit podle potřeb konkrétní školy. Např. žáci nemusí mít právo psát

příspěvky do diskuse svojí třídy, může se vytvořit nová skupina diskusí pouze pro učitele (Sborovna), zrušit Všeobecná diskuse...

3.6.7 Skupiny uživatelů

Skupiny uživatelů slouží ke korektnímu nastavení uživatelských práv pro přístup do diskusí. Opět platí, že nastavení skupin záleží na konkrétních potřebách dané školy, zde uvádím nastavení použité v naší ukázkové instalaci:

Typ skupiny	Systémové skupiny	Skupiny učitelů	Skupiny tříd	Skupiny žáků
Název	Administrátor	učitelé	1A Další třídy	zuzka_urbanová Další žáci
Členové	admin	Jan Nový další učitelé...	Skupina 1A: Jan Nový Zuzka Urbanová Božena Urbanová st. žáci a rodiče 1A Další třídy: učitelé třídy žáci třídy rodiče žáků	Skupina zuzka_u: Jan Nový Božena Urbanová Další žáci: učitel žáka rodiče žáka
Použití	Správa systému	Práva k diskusím učitelů (např. Sborovna)	Práva k diskusím tříd	Práva k diskusím žáků

Ilustrace 12: Skupiny uživatelů

Skupiny tříd slouží k nastavení práv diskusí jednotlivých tříd. Např. diskuse „1.A“ má nastavená práva pro skupiny „1A“, takže do této diskuse může přispívat a příspěvky číst učitel 1.A (Jan Nový), rodiče dětí z 1.A (Božena Urbanová) a žáci 1.A (Zuzka Urbanová).

Skupina žáků slouží k nastavení práv diskusí jednotlivých žáků. Např. diskuse „Zuzka Urbanová“ má nastavená práva pro skupiny pouze „zuzka_urbanová“, takže do této diskuse může přispívat a příspěvky číst učitel 1.A (Jan Nový), rodiče Zuzky Urbanové (Božena Urbanová), ale nikdo jiný.

Nastavení skupin a přiřazení jednotlivých uživatelů do skupin je na správci systému.

3.6.8 Vytvoření uživatele

Každý, kdo chce systém používat (učitel, žák, rodič), v něm musí mít účet. Nicméně u každé diskuse je možné dát právo ke čtení i nezaregistrovaným uživatelům. V naší ukázkové instalaci je toto možné u všeobecných diskusí (Informace školy) a diskusí učitelů. Je však potřeba si uvědomit, že tyto diskuse si mohou přečíst všichni uživatelé na Internetu.

Uživatelský účet do systému si musí nejprve uživatel vytvořit na základní stránce registrací:

Ilustrace 13: Registrace nového uživatele

V registračním formuláři uživatel vyplní své uživatelské jméno (doporučeno ve tvaru jmeno.prijmeni), svůj email, zvolí si heslo a opíše text z ověřovacího obrázku. Poté zaškrtně souhlas s podmínkami používání systému (tento text je volitelný, jeho znění záleží na rozhodnutí školy) a klikne na tlačítko registrovat:

Ilustrace 14: Registrační údaje

Po registraci oznámí uživatel úspěšné dokončení správci systému a ten ho přiřadí do

příslušných skupin.

Do registračního okna je možno v administraci systému (Administrace / Správa registrací / Editovat registrační smlouvu) možné vložit nápovědu pro uživatele nebo podmínky, které musí před dokončením registrace odsouhlasit.

Vizuální ověření slouží jako první stupeň ochrany před boty (viz 3.2.1)

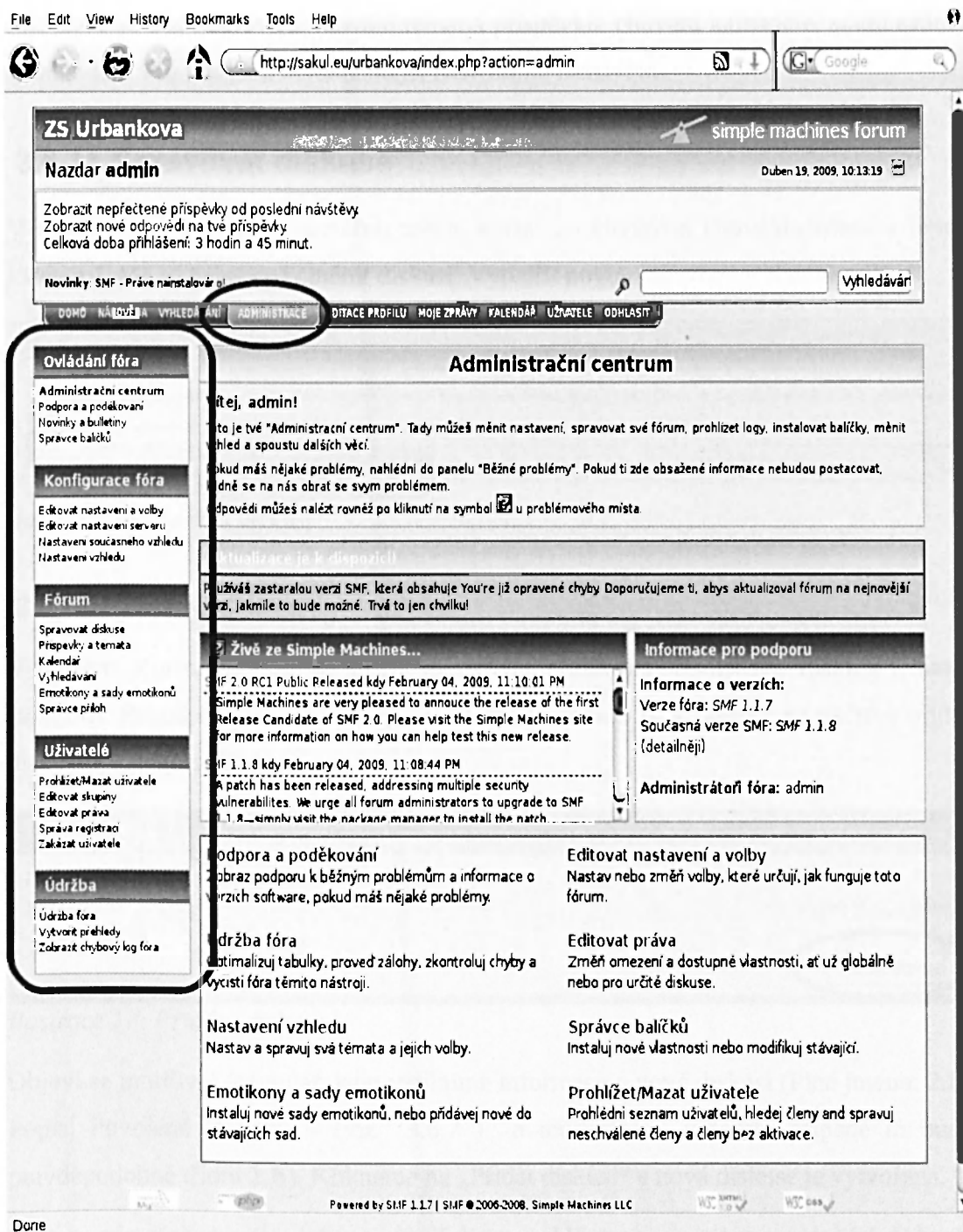
Alternativní metodou vytvoření uživatele je kompletní vytvoření nového uživatele správcem (Administrace / Správa registrací / Registrovat nového uživatele).

3.6.9 Administrace systému

Použitý redakční systém má množství možností, jejich popis přesahuje rozsah této práce i potřeby pro navrhované použití. Zaměřím se pouze na popis a konfigurační postupy důležité ke správě diskusního fóra školy.

Většinu popisovaných úkonů musí provádět uživatel s administrátorskými právy. To může být kdokoliv, ředitel, jmenovaný správce systému nebo i šikovný student vyššího ročníku. Pouze je potřeba si uvědomit, že tento uživatel bude mít právo číst i měnit veškerý obsah diskusí.

Veškerá konfigurace se provádí z menu „Administrace“, jednotlivé administrativní submenu jsou v levém panelu:



Ilustrace 15: Administrace

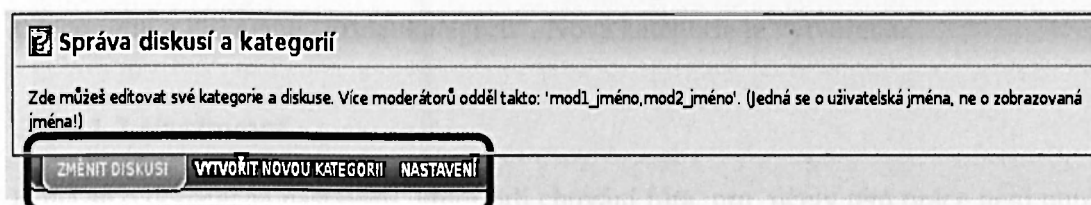
3.6.10 Fórum

V této nabídce se spravují konfigurace související s komunikačním fórem, jako

rozložení diskusí, úprava a chování témat a příspěvků, chování kalendáře, státní svátky v kalendáři. Pro nás jsou nejdůležitější následující nastavení.

3.6.11 Spravovat diskuse

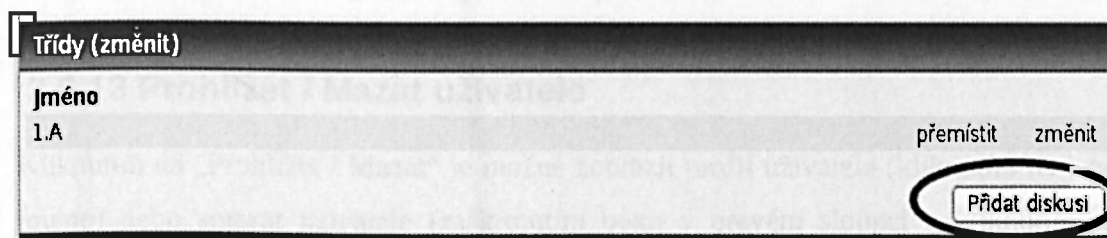
V tomto menu je možné vytvářet, měnit, mazat o ovlivňovat chování diskusí a jejich kategorií. Má tři záložky (Změnit diskusi, Vytvořit novou kategorii a Nastavení):



Ilustrace 16: Správa diskusí

3.6.11.1 Změnit diskusi

V záložce „Změnit diskusi“ je možné upravovat, přidávat a přemísťovat diskuse v rámci kategorií. Pokud tedy chceme např. přidat novou třídu 2.B, klikneme na tlačítko přidat diskusi v kategorii Třídy:



Ilustrace 17: Přidání diskuse

Objeví se intuitivní formulář, kam vyplníme informace o nové diskusi (Plné jméno: 2.B, Popis, Povolené skupiny – (viz 3.6.7) a moderátora, v tomto případě to bude pravděpodobně třídní 2.B). Klikneme na „Přidat diskusi“ a nová diskuse je vytvořena.

Dále je zde možné měnit již vytvořené diskuse, kliknutím na název existující diskuse. Objeví se stejný formulář, jako při vytváření nové diskuse. Změníme požadované hodnoty (např. práva skupin pro diskusi a klikneme „Změnit“. Stejně je možné diskusi odstranit, klikneme „Smazat“).

3.6.11.2 Vytvořit novou kategorii

V záložce „Vytvořit novou kategorii“ je možné přidat kategorii k již existujícím. Předpokládejme, že obdobně jako máme existující kategorie pro učitele, žáky a třídy, budeme chtít vytvořit kategorii pro rodiče, kde každý rodič bude mít svoji vlastní diskusi.

Vyplníme „Plné jméno kategorie“ (rodiče), určíme její pořadí mezi ostatními kategoriemi a klikneme „Přidat kategorii“. Nová kategorie je vytvořena.

3.6.11.3 Nastavení

Jedná se o dodatečná nastavení, která řídí chování fóra, pro účely této práce není nutné v této sekci cokoli upravovat.

3.6.12 Uživatelé

V nabídce „Uživatelé“ se spravují konfigurace související s uživateli fóra, uživatelskými skupinami a oprávnění uživatelů.

Pro nás jsou v této sekci nejdůležitější následující nastavení.

3.6.13 Prohlížet / Mazat uživatele


Kliknutím na „Prohlížet / Mazat“ je možné zobrazit profil uživatele (kliknutím na jeho jméno) nebo smazat uživatele (zaškrtnutím boxu v pravém sloupci a kliknutím na „Smazat vybrané uživatele“).

3.6.14 Editovat skupiny

Zde je možné vytvářet a mazat skupiny, přidávat uživatele do skupin a ovlivňovat chování skupin. Pro naše účely dostačuje pracovat s běžnými skupinami. Více informací o skupinách viz 3.6.7

Pro editování skupin je nejdůležitější vědět, jak přidat uživatele do skupiny a jak jej ze skupiny (ve které již je) odstranit. Oba úkony se provádí kliknutím na název skupiny,

jejíž členové se budou měnit a poté buď označením uživatele a kliknutím na „Odstranit ze skupiny“ pro odebrání uživatele nebo vyplněním jména a kliknutím na „Přidat členy“ pro přidání uživatele do skupiny.

Zobrazení všech členů skupiny: 1A					
Stran: [1]					
Jméno 	Email	Naposledy aktivní	Datum registrace	Příspěvků	<input type="checkbox"/>
Božena Urbanová	bozena.urbanova@test.cz	Duben 18, 2009, 08:05:08	Listopad 19, 2008, 02:38:40	2	<input type="checkbox"/>
Jan Nový	jan.novy@test.cz	Duben 18, 2009, 07:48:51	Listopad 19, 2008, 02:40:29	2	<input type="checkbox"/>
Zuzka Urbanová	zuzka.urbanova@test.cz	Duben 18, 2009, 08:27:14	Listopad 19, 2008, 02:42:46	0	<input type="checkbox"/>

Odstranit ze skupiny!

Přidat člena do této skupiny

Vyplň seznam členů k přidání:

Přidat členy

Ilustrace 18: Členové skupiny

3.6.14.1 Přidat skupinu

V záložce „Přidat skupinu“ je možné vytvořit novou skupinu a případně rovnou nastavit práva jejích uživatelů.

3.6.14.2 Nastavení

Není pro naše účely důležité.

3.6.15 Editovat práva

Zde je možné nastavit detailnější konfiguraci práv uživatelů a skupin, pro naše účely není důležité.

3.6.16 Správa registrací

Zde je možné vytvořit nového uživatele, aniž by se musel sám registrovat (viz 3.6.8)
nastavit text , který se uživateli zobrazí během registrace a zapnout odsouhlasení
podmínek při registraci.

3.6.16.1 Registruj nového uživatele

Toto je nejjednodušší způsob, jak vytvořit nového uživatele bez nutnosti jeho zásahu.
Správce systému zvolí uživatelské jméno a heslo, vyplní e-mailovou adresu uživatele,
hned jej zařadí do skupiny a klikne na „Registrovat“. Systém uživateli pošle oznámení,
že byl registrován do fóra, včetně informace o jeho uživ. jménu a heslu. Uživateli se
poté stačí přihlásit a může rovnou začít diskutovat.

Registruj nového uživatele

Nové jméno:
Jméno nového uživatele:

Emailová adresa:
Emailová adresa uživatele:

Heslo:
Heslo pro nového uživatele:

Primární skupina:
Primární skupina, kam bude uživatel patřit:

Pošli uživateli nové heslo:
Emailová adresa je vyžadována, i když toto není ☒ začleněno

Uživatel musí svůj účet aktivovat: ☐

Registrovat

Ilustrace 19: Ruční registrace nového uživatele

3.6.16.2 Editovat registrační smlouvu

Zde je možné nastavit text , který se uživateli zobrazí během registrace a zapnout odsouhlasení podmínek při registraci. Např. „Vítejte na diskusním fóru ZŠ Urbánkova. Registrací souhlasíte s tím, že fórum budete používat pouze pro potřeby komunikaci mezi rodinou a školou a nebude nijak omezovat nebo obtěžovat ostatní uživatele tohoto fóra. V případě problému během registrace kontaktujte...“

3.6.16.3 Nastavit vyhrazená jména

V kategorii „Nastavit vyhrazená jména“ je možnost přednastavit seznam jmen, která si uživatel nesmí zvolit jako své uživatelské jméno.

3.6.16.4 Nastavení

Funkce „Nastavení“ není pro naše účely důležité.

3.7 Ankety

Ankety se vytváří v jednotlivých diskusích jako nové téma. Výhodou je, že anketa nemusí být pouze statický nástroj, ale uživatelé o ní mohou i dále diskutovat.

ZŠ Urbánkova > Všeobecná kategorie > Informace školy					
Stran: [1]					
OZNAČIT JAKO PŘEČTENÉ UPOZORNIT NOVÉ TÉMA ZALOŽIT ANKETU					
	Předmět	Založil	Odpovědi	Shlédnutí	Poslední příspěvek
	Anketa k fóru	admin	0	2	Květen 02, 2009, 08:37:07 od admin
	Fotografování	admin	0	3	Duben 18, 2009, 11:43:34 od admin
Stran: [1]					
OZNAČIT JAKO PŘEČTENÉ UPOZORNIT NOVÉ TÉMA ZALOŽIT ANKETU					

Ilustrace 20: Anketa

Tvůrce ankety vyplní předmět (název tématu, pod kterým se anketa zobrazí), anketní otázku a možné odpovědi. Dále je možné upřesnit chování ankety (např. kolik hlasů má jeden uživatel, kolik dní je anketa aktivní a kdo a kdy uvidí výsledky).

3.7.1 Instalace systému

Přestože se instalací systému musí začít, úmyslně ji uvádíme až na závěr, protože se jedná o technický problém, netýká se vlastní otázky komunikace rodiny a školy.

Systém, který je pro diskusní fórum použitý je „Simple Machines Forum“ (dále jen SMF), který je dostupný zdarma na <http://www.simplemachines.org>. Předpokládáme, že technickou část instalace bude provádět správce IT školy nebo najatý administrátor. Zajímavé by určitě bylo tento úkol zadat skupině žáků z vyššího ročníku. Instalace není složitá, pokud má člověk určité znalosti o fungování internetových služeb.

3.7.2 Požadavky na instalaci

Nutností je funkční internetová doména, na které se diskusní fórum zprovozní.

Server, na který bude systém nainstalován musí splňovat následující požadavky:

- Operační systém Microsoft Windows, Linux nebo jakýkoliv unix
- Apache 2.0 nebo vyšší (pravděpodobně bude fungovat i na ISS)
- PHP 4.1.0 nebo vyšší
- MySQL 3.23.28, PostgreSQL 7.4.10 nebo SQLite 1 nebo vyšší

Místo na disku pro instalaci minimálně 500MB, samozřejmě pro ukládání diskusních příspěvků je nutné počítat s dalším místem.

Tyto požadavky v dnešní době není problém splnit ať na serveru v majetku školy nebo u jakéhokoliv komerčního a většiny nekomerčních poskytovatelů webhostingu. Pro nejjednodušší a nejrychlejší rozběhnutí systému je možné koupit doménu včetně místa na serveru u poskytovatele za cca 2.000 Kč na rok.

Pokud má škola již zprovozněné svoje webové stránky, diskusní fórum se může zprovoznit jako doplněk těchto stránek (na stránkách bude odkaz na fórum).

3.7.3 Instalace

Postup instalace je zdokumentován na stránkách SMF (v angličtině):
<http://docs.simplemachines.org/index.php?board=2.0:sort=subject>

Návod ve slovenštině je na stránce: <http://www.owebu.cz/banan/vypis.php?clanek=947>

3.7.4 Rychlý postup pro zprovoznění

Po instalaci SMF (viz 3.7.1) je systém prázdný a připravený k vytvoření potřebných diskusí. V této kapitole uvádíme postup, jak krok po kroku co nejrychleji a nejjednodušeji uvést systém do podobného stavu, jako použitá ukázková instalace.

3.8 Vytvoření kategorií

Vytvoření kategorií se provádí prostřednictvím menu Administrace / Fórum / Spravovat diskuse / klepnutím na „Vytvořit novou kategorii“ vytvoříme kategorie Učitelé, Žáci a Třídy (viz 3.6.6)

3.9 Vytvoření diskusí

K vytvoření diskusí se proklikáme menu Administrace / Fórum / Spravovat diskuse / až na „Změnit diskusi“ vytvoříme tak diskuse v každé kategorii. Pokud chceme, máme možnost vytvořit diskusi v kategorii Učitelé- diskuse jednotlivých učitelů (např. Jan Nový), v kategorii Žáci- diskuse o jednotlivých žácích (např. Zuzka Urbanová), v kategorii Třídy- diskuse jednotlivých tříd (např. 1.A). Detaily viz 3.6.6

3.10 Vytvoření uživatelů

Vytvoření uživatelů probíhá následovně: menu Administrace / Uživatelé / Správa registrací / „Registruj nového uživatele“ vytvoříme jednotlivé uživatele. Např. učitel Jan Nový, žák Zuzka Urbanová, maminka Božena Urbanová. Detaily viz 3.6.7

3.11 Nastavení skupin

Nastavení skupin se provádí prostřednictvím: menu Administrace / Uživatelé / „Editovat skupiny“, tak vytvoříme potřebné skupiny uživatelů. Např. skupinu 1A s členy Jan Nový, Zuzka Urbanová, Božena Urbanová. Skupinu zuzka_urbanova s členy Jan Nový a Božena Urbanová.

3.12 Nastavení práv

Nastavení práv probíhá v menu Administrace / Fórum / Spravovat diskuse / „Změnit diskusi“ vytvoříme každé diskusi příslušná práva. Např. u učitelské diskuse Jan Nový nastavíme pro skupiny 1A a zuzka_urbanova práva jen pro čtení. U třídní diskuse 1.A nastavíme skupině 1A práva „normální práva“. Detaily viz 3.6.15

4 Závěr

Práce na téma „Komunikace školy a rodiny prostřednictvím internetu“ je zaměřena na teoretické zpracování manuálu sloužícího k vytvoření diskusního fóra. Vychází z teoretických poznatků čerpaných z odborné literatury a zároveň osobních rozhovorů s pedagogickými pracovníky.

Za velice důležité považujeme věnovat pozornost osvětě, poskytnout všem potencionálním uživatelům podrobné informace o výhodách tohoto modelu komunikace. Rodiče by s možností kontaktu prostřednictvím diskusního fóra měli být seznámeni osobně např. na informační schůzce rodičů prvních tříd, budou jej tak brát jako hotovou věc.

Učitele a ředitele pražských základních škol se chystáme seznámit s navrhovaným diskusním fórem prostřednictvím přímých ukázek možností navrhovaného fóra na „Konferenci EVVO“ v Tatranské Štrbě, která se bude konat v termínu od 8.8. do 15.8. 2009.

Systém může fungovat jako celoškolní, ale také jako skupina několika tříd, nebo pouze jedné třídy.

Odpověď ZŠ Soběchleby na náš e-mail týkající se dotazů ohledně zkušeností s internetovou diskusí dokazuje důležitost nadšení učitele do vedení diskusního fóra (jednalo se o veřejnou diskusi bez možnosti diskrétnosti) „v testovacím režimu rodiče využívali diskusní fórum, protože diskusi vedli učitelé třeba na téma školní výlet atd. Ted' víme, že pokud diskusi nerozjede na webu učitel a neřídí ji, tak nefunguje. Už samotný web přináší diskusi a pokud je pravidelně aktualizován a doplňován, pak je tím nástrojem ke komunikaci mezi školou a rodiči "na dálku". Určitě nejlepší hodnocení má kalendář ze strany učitelů, že nemusí vše psát a připomínat dětem tak i ze strany rodičů, protože si vše přečtou a to i v nepřítomnosti dětí (např. v práci, večer ...). Opravdu někteří rodiče preferují informační mail než zápis v žákovské knížce, ale protože nemáme 100% rodičů s mailem, tak je to zatím práce navíc pro učitele.“

Všechny vyzvednuté funkce obsahuje i naše diskusní fórum.

I pro zlepšení mínění rodičů o zastaralosti školství je potřeba, aby v dnešní době elektronizování komunikace s institucemi nezůstala škola pozadu. Je možné, že začátky komunikace prostřednictvím internetu z počátku nebudou tak časté, jak by si učitelé představovali, nicméně bez zavedení komunikačního systému ke změnám v komunikaci nedojde. Čím více budou rodiče považovat ICT za součást svého života, tím jsou vyhlídky na tento způsob komunikace jasnější.

Dalším důvodem, proč mít funkční diskusní systém je, že jsou současní rodiče při výběru školy pro své dítě kritičtější než bývali (také mají větší možnost výběru). Aktivní komunikace by mohla pomoci jak k „získání“ nových žáků na základě reputace o spolupracující škole, tak výběrovější žáky (jejichž rodičům jde o kvalitu vzdělání pro děti).

K tomu aby byly tyto teoretické poznatky uvedeny v praxi je nutná podpora projektu ze strany ředitele školy a zároveň ochota ke spolupráci ze strany učitelů a rodičů. Bez spolupráce obou těchto stran zůstává projekt pouze teorií.

Diskusní fórum je předstupeň internetové komunikace, při které bude využíváno všech prostředků verbální i neverbální komunikace prostřednictvím webové kamery a mikrofону, na podobném principu nyní funguje multimediální komunikační systém Skype.

5 Literatura a informační zdroje:

- CANGELOSI, J.S., Strategie řízení třídy. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-118-2
- ČERMÁK, J., Internet a autorské právo. Praha: Linde Praha, 2001. ISBN 80-7201-295-9
- ČERNOCHOVÁ, M., KOMRSKA, T., NOVÁK, J. Využití počítače při vyučování. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-272-6
- DOBROVSKÁ, D., Pedagogická a psychologická příprava učitelů odborných předmětů, Praha: ISV, 2004. ISBN 80-86642-33-X
- GAVORA, P., Učitel a žáci v komunikaci, Brno: Paido, 2005. ISBN 80-7315-104-9
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H., Psychologický slovník. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X
- HAVLÍK, R., KOŤA, J., Sociologie výchovy a školy, Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7
- HOPF, A., Sociální pedagogika pro učitele. Praha: Pedf.UK, 2001. ISBN 80-7290-053-6
- HOUŠKA, T., Inkuzivní škola. Praha: Osmileté gymnázium Bud'ánka, 2007.
- KJAERGAARD, E., MARTINENIENE, R., Pětkrát hurá demokracii o demokracii v každodenní praxi školy, Praha: Open Society Fund. 1997. ISBN 80-901954-5-8 (JAK SE ZAPISUJE PŘEKLAD?)
- KOHOUTEK, R., Základy pedagogické psychologie, Brno : CERM, 1996. ISBN 80-85867-94-X
- KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B., Předškolní a primární pedagogika, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7
- KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V., Člověk prostředí výchova, K otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido 2001- str. 23
- KRÁLÍKOVÁ, M., SINGEROVÁ-NEČESANÁ, J., Rodina a škola ve výchovné spolupráci. Praha: SPN, 1985. ISBN 14-551-85

MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J., Komunikace ve škole. Brno: MU, 1995. ISBN 80-210-1070-3

MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J., Sociální a pedagogická komunikace ve škole. Praha: SPN, 1989. ISBN 80-04-21854-7

MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. aj., Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5

MOŽNÝ, I., Sociologie rodiny. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1999. ISBN 80-85850-75-3

PONSOVÁ, M.M., Internet krok za krokem. Praha: Albatros, 2005. ISBN 80-00-01474-2

PRŮCHA, J., Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-170-3

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2

RABUŠICOVÁ, M., aj., Škola a (versus) rodina. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6

RYBKA, R., Jak komunikovat elektronicky. Praha: Garada Publishing, spol. s r. o., 2002. ISBN 80-247-0208-8

RŮŽIČKA, O., Internet pro děti. Praha: Computer press, 2002. ISBN 80-7226-684-5

SAK, P., Komputerizace společnosti. In SAK, aj. Člověk a vzdělávání v informační společnosti. Praha: Portál, 2007, s. 41-44. ISBN 978-80-7367-230-0 Dostupné z [www](http://www.lupa.cz/clanky/technologicka-vybavenost-primarni-predpoklad-komputerizace-ceske-spolecnosti/)
<http://www.lupa.cz/clanky/technologicka-vybavenost-primarni-predpoklad-komputerizace-ceske-spolecnosti/>

ŠTECH, S., VIKTOROVÁ, I., Vztahy rodiny a školy – hledání dialogu. In KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B., aj. Předškolní a primární pedagogika. Praha: Portál 2001, s 57- 93. ISBN 80-7178-587-7

VYBÍRAL, Z., Psychologie komunikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-998-4

Kolektiv autorů 1994. Kvalita a odpovědnost. Učitelské noviny 1994/ č.42

Elektronické zdroje:

Citace. In Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikimedia Foun-dation, 2001- poslední editace 1. 4. 2009 v 00:12. [cit. 2009-06-25].

Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/ELearning>>

Citace. In Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikimedia Foun-dation, 2001- poslední editace 1. 4. 2009 v 00:12. [cit. 2009-05-20].

Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Emotikon>>

Citace. In Ústav pro informace ve vzdělávání [online] [cit. 2008-10-14] Dostupný z WWW: <<http://www.uiv.cz/clanek/6/26>>

Citace. In Computerworld [online] [cit. 2008-03-11] Dostupný z WWW: <<http://computerworld.cz/aktuality/predseda-Evropské-komise-podporil-koncept-pocitacove-gramotnosti-ECDL-3610>>

Informační portál projektu Internet do škol [online][cit.2009-06-12] Dostupný z WWW: <<http://www.indos.cz/oprojektu>>

Informační portál projektu Internet do škol- Postnuka [online][cit.2008-06-12] Dostupný z WWW: <<http://www.indos.cz/katalogsw/a.asp?id=2002163&db=666>>

Citace. In Český statický úřad [online][cit. 2009-06-12] Dostupný z WWW: <[http://www.szso.cz/csu/redakce.nsf/i/vybavenost it ve skolstvi](http://www.szso.cz/csu/redakce.nsf/i/vybavenost%20it%20ve%20skolstvi)>

Bakaláři, programy pro školní administrativu [online][cit. 2009-02-13]<<http://www.bakalari.cz/webobr.aspx>>

Moodle [online][cit. 2008-03-11] Dostupný z WWW: <<http://www.moodle.cz>>

Ochrana osobních údajů [online] [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW: <http://www.oou.cz/index.php?file=dotazy/kamerove_systemy>

Online zprávy Hospodářských novin [online][cit. 2008-06-12] Dostupný z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/cl-28982060-liska-chysta-internet-do-skol-2-za-tri-miliardy>>